Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

“*Cynllun Partneriaeth ar gyfer y Parc Cenedlaethol”* (2025-2029)

Adroddiad Arfarniad Cynaliadwyedd Terfynol

AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ARFORDIR PENFRO

26 Mawrth 2025

Cynnwys

1.0 Crynodeb a chanlyniadau asesu allweddol 4

2.0 Methodoleg Arfarnu 10

3.0 Cefndir 16

4.0 Cyd-destun, llinell sylfaen ac amcanion cynaliadwyedd 18

5.0 Arfarniad Cynaliadwyedd o Bolisïau'r Cynllun Rheoli 31

6.0 Monitro 41

Atodiad A Adolygiad o Gynlluniau, Polisïau a Rhaglenni Perthnasol

Atodiad B Gwybodaeth Sylfaenol

Atodiad C Asesiadau Polisi Manwl

1.0 Crynodeb a chanlyniadau asesu allweddol

Y cyd-destun rheoleiddiol a deddfwriaethol

1.1 Mae Cyfarwyddebau Ewropeaidd a deddfwriaeth y Deyrnas Unedig yn gofyn am asesiad ffurfiol o gynlluniau a rhaglenni penodol sy'n debygol o gael effeithiau sylweddol ar yr amgylchedd; mae'r diffiniad hwn yn cynnwys Cynlluniau Rheoli'r Parciau Cenedlaethol. Mae dyletswydd Awdurdodau Parciau Cenedlaethol i feithrin llesiant economaidd a chymdeithasol cymunedau Parciau Cenedlaethol wrth gyflawni eu dibenion yn awgrymu ei bod yn briodol ystyried amcanion cynaliadwyedd ehangach mewn asesiad o Gynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol. Mae'r canllawiau ar baratoi Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol a gyhoeddwyd gan Gyfoeth Naturiol Cymru yn cynghori y gellir bodloni gofynion yr Asesiad Amgylcheddol Strategol a'r Arfarniad o Gynaliadwyedd mewn un arfarniad. Mae cynaliadwyedd Cynllun Rheoli Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro wedi cael ei asesu drwy broses Arfarniad o Gynaliadwyedd sy'n ymgorffori Asesiad Amgylcheddol Strategol (drafft gweithredol *Canllawiau Cynllun Rheoli Tirweddau Dynodedig Cyfrol 2*, Atodiad C, paragraff C.2, 2024). "Cynllun Partneriaeth ar gyfer y parc Cenedlaethol 2025 – 2029" yw Cynllun Rheoli Parc Cenedlaethol Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro, ac o hyn ymlaen cyfeirir ato fel "Cynllun Partneriaeth".

Amcanion Cynaliadwyedd

1.2 At ddibenion yr Arfarniad Cynaliadwyedd y Cynllun Partneriaeth, yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y Deyrnas Unedig, diffinnir cynaliadwyedd o ran fframwaith cynaliadwyedd sy'n cynnwys Amcanion Cynaliadwyedd. Roedd y rhain yn destun ymgynghoriad â Cyfoeth Naturiol Cymru a Cadw fel rhan o'r ymgynghoriad ar yr Adroddiad Cwmpasu, sef:

i. Sectorau amaethyddiaeth a choedwigaeth economaidd hyfyw sy'n cyfrannu at warchod a gwella llesiant y dirwedd, bioamrywiaeth a'r gymuned.

ii. Lleihau'r galw am deithio, yn enwedig mewn ceir preifat, lleihau effeithiau trafnidiaeth ar y ffyrdd, a gwella cyfleoedd ac annog pobl i ddefnyddio dulliau eraill.

iii. Gwarchod a gwella tirweddau, trefweddau a morweddau, a'u holl gydrannau (gan gynnwys yr amgylchedd adeiledig ac archaeoleg) gan gyfeirio at rinweddau arbennig y Parc Cenedlaethol.

iv. Cynyddu nifer y trigolion ac ymwelwyr sy'n cymryd rhan mewn mathau corfforol o hamdden (yn enwedig cerdded a beicio) a chyfleoedd gwirfoddoli.

v. Cynyddu nifer yr ymwelwyr sy'n defnyddio'r Parc Cenedlaethol y tu allan i'r tymor ymwelwyr brig.

vi. Rheoli effeithiau newid yn yr hinsawdd gan gyfeirio'n benodol at y risg o lifogydd; yr effaith ar fioamrywiaeth; iechyd y cyhoedd.

vii. Lleihau ffactorau sy'n cyfrannu at newid yn yr hinsawdd.

viii. Manteisio i'r eithaf ar gyfraniad y cyfleoedd prin ar gyfer datblygu tuag at gynnal cymunedau lleol.

ix. Annog a hwyluso mynediad i bawb i'r Parc Cenedlaethol, gan adlewyrchu'r cymysgedd cymdeithasol o gymdeithas.

x. Cynnal natur ddiwylliannol unigryw cymunedau.

xi. Mae effeithiau niweidiol defnyddio mwynau yn y Parc Cenedlaethol yn gostwng o'r lefel bresennol ac mae manteision posibl bioamrywiaeth a thirwedd safleoedd mwynau blaenorol yn cael eu gwireddu.

xii. Lleihau effeithiau negyddol gwastraff.

xiii. Mae cyfleusterau cymunedol (gan gynnwys cyfleusterau iechyd a gofal cymdeithasol, cyfleusterau cymdeithasol a darpariaeth manwerthu) yn parhau i ddiwallu anghenion poblogaeth y Parc Cenedlaethol.

xiv. Cynnal a gwella bioamrywiaeth o fewn a thu allan i safleoedd dynodedig.

xv. Hyrwyddo defnydd cynaliadwy o ddyfroedd mewndirol ac arfordirol, a chynnal a gwella ansawdd y dyfroedd hynny.

1.3 Ceir rhagor o wybodaeth am ddatblygu'r Amcanion Cynaliadwyedd yn Adran 4.0.

Beth fyddai'n digwydd yn absenoldeb Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol?

1.4 Mae'r Canllawiau ar Werthuso Cynaliadwyedd a'r Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yn mynnu bod esblygiad tebygol ardal y Cynllun yn absenoldeb y Cynllun Partneriaeth yn cael ei ystyried. Mae llawer o'r Amcanion Cynaliadwyedd ar gyfer y Parc Cenedlaethol yn ddarostyngedig yn bennaf i bolisi a gweithgarwch y tu hwnt i gylch gwaith y Cynllun Rheoli. Mae'r drafft gweithredol o'r *Canllawiau ar y Cynllun Rheoli Tirwedd Dynodedig Rhan 1* (2024) yn cynghori ym mharagraff 2.19 (tudalen 17) y "dylai cynlluniau rheoli Tirwedd Dynodedig gyflwyno dull integredig o gynllunio a rheoli'r Tirwedd Dynodedig ar lefel strategol. Mae'n gynllun ar gyfer ardal ddaearyddol y dynodiad ac nid ar gyfer unrhyw un awdurdod penodol. Maent yn ddogfen bolisi bwysig ar gyfer pob Tirwedd Dynodedig ac ni ddylid gwneud penderfyniadau mawr sy'n effeithio ar ddyfodol Tirwedd Dynodedig heb gyfeirio at ei chynllun rheoli.

1.5 Nid yw'n ddigon cydlynu camau gweithredu presennol yn unig, gan fod angen penderfynu hefyd a yw'r camau gweithredu hynny'n ddigonol i effeithio ar (/gwella) cyflwr y Parc mewn modd amserol. Gan hynny, dylai'r broses o baratoi'r Cynllun Partneriaeth hefyd nodi lle mae angen camau gweithredu newydd, neu raddfeydd o gamau gweithredu newydd, er mwyn cyflawni dibenion y Parc Cenedlaethol. Mae hyn wedi bod yn wir. Yn absenoldeb y Cynllun Partneriaeth, byddai'r ychwanegiadau hyn wedi gorfod cael eu hymgorffori – os yw'n bosibl – o fewn cynlluniau eraill. Fodd bynnag, nid yw'n glir a fyddai'r camau gweithredu

wedi cael eu nodi yn absenoldeb proses y Cynllun Partneriaeth. Ar ben hynny, mae Arfarniad Cynaliadwyedd ailadroddol o’r Cynllun Rheoli wedi nodi ychwanegiadau at nifer o effeithiau polisi. Yn absenoldeb y Cynllun Partneriaeth (a’r broses sy’n arwain ato), nid oes modd pennu digonolrwydd y camau gweithredu mewn perthynas â dibenion y Parc (gweler hefyd Adran 4 paragraffau 4.10 a 4.11).

Arfarnu Polisïau'r Cynllun Partneriaeth

1.6 Mae'r Arfarniad Cynaliadwyedd Cychwynnol hwn wedi cael ei gynnal ar Gynllun Rheoli drafft y Parc Cenedlaethol 2025-2029. Mae polisïau'r Cynllun Partneriaeth yn cynnwys camau gweithredu penodol ac yn aml ardaloedd penodol o'r Parc Cenedlaethol a fydd yn cael eu targedu ar gyfer y camau gweithredu hyn.

1.7 Mae proses y Cynllun Partneriaeth wedi ei hanelu at sicrhau cynnydd ar ddibenion y Parc Cenedlaethol a'r ddyletswydd i'w cyflawni. Gan hynny, mae'n gwbl gyson â'r Arfarniad Cynaliadwyedd, a gellid disgwyl i'r ddwy broses gyfuno ar gasgliadau tebyg iawn. Yn ymarferol, mae hyn wedi bod yn wir. Fodd bynnag, gan fod proses y Cynllun Partneriaeth a'r Arfarniad o Gynaliadwyedd gael eu harwain gan wahanol swyddogion, mae'r Arfarniad o Gynaliadwyedd wedi arwain at ychwanegu a mireinio effeithiau polisi ac mae hefyd wedi darparu ffordd ychwanegol ac annibynnol o ymholi ynghylch digonolrwydd maint cynigion y Cynllun Partneriaeth . Mae'r log newid ar gyfer polisïau'r Cynllun Partneriaeth yn nodi'r newidiadau sydd wedi deillio o'r Arfarniad o Gynaliadwyedd.

1.8 Aseswyd polisïau'r Cynllun Partneriaeth i ragweld eu heffeithiau o ran yr Amcanion Cynaliadwyedd. Pan oedd yr arfarniad yn codi cwestiynau ynghylch cynaliadwyedd polisi, neu pan oedd yr arfarniad yn nodi cyfleoedd i gynyddu manteision cynaliadwyedd polisi ymhellach, gwnaed argymhelliad ar gyfer newid.

Beth fydd effeithiau cronnus cynigion y Cynllun?

1.9 Un o ofynion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd a'r Asesiad Amgylcheddol Strategol yw bod dewisiadau polisi nid yn unig yn cael eu hystyried ar eu pen eu hunain, ond bod eu heffeithiau cronnus hefyd yn cael eu hasesu. Pennwyd effaith net pob polisi yn erbyn pob Amcan Cynaliadwyedd. O'r ymarfer hwn, canfuwyd nad oes effeithiau cronnus annymunol ar unrhyw un o'r Amcanion Cynaliadwyedd.

Pa effaith fydd Cynlluniau eraill yn ei chael?

1.10 Fel cynllun trosfwaol ar gyfer cyflawni dibenion y Parc Cenedlaethol o fewn y Parc Cenedlaethol, mae'r Cynllun Partneriaeth yn dibynnu ar gynlluniau cyflawni eraill. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Cynllun Gweithredu ar gyfer Pryfed Peillio Cymru (Adolygiad 2013-18 a Gweithredu yn y Dyfodol), Llywodraeth Cymru
- Cynllun Rheoli Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Bae Ceredigion, 2008
- Cynllun Rheoli Safleoedd Morol Ewropeaidd Bae ac Aberoedd Caerfyrddin, 2013
- Cynllun Gweithredu Rhywogaethau Anfrodorol Goresgynnol, Partneriaeth Natur Sir Benfro
- *Datganiad Ardal Forol*, Cyfoeth Naturiol Cymru
- Cynllun Gweithredu Adfer Natur Sir Benfro, 2018, Partneriaeth Natur Sir Benfro
- Cynllun Rheoli Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Morol Sir Benfro, 2008
- Cynllun Gwella Hawliau Tramwy Sir Benfro 2018-2028, Cyngor Sir Penfro ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro
- *Datganiad Ardal De-orllewin Cymru*, Cyfoeth Naturiol Cymru
- *Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru*, Llywodraeth Cymru
- Cynllun Llesiant Sir Benfro 2023, Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Cynllun Rheoli Basn Afon Gorllewin Cymru 2021-2027, Cyfoeth Naturiol Cymru

Sut dewiswyd y Polisïau ar gyfer y Cynllun Rheoli?

1.11 Mae Cynllun Partneriaeth 2025-2029 yn cynnwys adran ar Gyflwr y Parc Mae hwn yn cyflwyno tystiolaeth a naratif ar gyfleoedd a heriau i gyflawni diben y Parc Cenedlaethol a dyletswydd Awdurdod y Parc Cenedlaethol i'w cyflawni. Datblygwyd yr wybodaeth am Gyflwr y Parc o'r wybodaeth sylfaenol a gasglwyd fel rhan o'r broses gychwynnol o gasglu tystiolaeth ar gyfer Adroddiad Cwmpasu'r Arfarniad o Gynaliadwyedd. Mae'r polisïau'n cael eu mynegi fel canlyniadau dymunol ar gyfer 2030 ar draws pedair thema: cadwraeth, cysylltu, hinsawdd ac adnoddau naturiol a chymunedau.

Cadwraeth

- gwarchod a gwella ansawdd y dirwedd a'r morwedd.
- cadw golygfeydd pell, di-dor a gorwelion agored.
- hyrwyddo adferiad ecosystem ar raddfa fawr a gwella cyflwr bywyd gwyllt ar dir ac yn yr amgylchedd morol (fel carreg filltir i adferiad clir erbyn 2050).
- sicrhau statws cadwraethol ffafriol ar safleoedd uchel eu gwerth o ran natur.
- cynnal a gwella rhywogaethau mae Sir Benfro yn unigryw o bwysig ar eu cyfer.
- gwella cysylltedd y dirwedd ar gyfer bywyd gwyllt.
- lleihau effaith llygredd golau ar fywyd gwyllt.
- gwarchod treftadaeth y ddaear.
- gwarchod a gwella iechyd pridd a gwella storfeydd carbon naturiol.
- mynd i'r afael ag effeithiau rhywogaethau goresgynnol a phathogenau planhigion.
- lleihau llygredd o ffosffadau, nitradau ac amonia.
- lleihau plastigau a microblastigau yn yr amgylchedd.

Cysylltiadau

- gwarchod a gwella tirweddau o ddiddordeb hanesyddol penodol, gan gynnwys Ardaloedd Cadwraeth, henebion rhestredig, adeiladau rhestredig a'u lleoliadau.
- galluogi mynediad priodol i'r cyhoedd at asedau treftadaeth.
- hyrwyddo'r Gymraeg a thafodieithoedd lleol, a dathlu diwylliant a chreadigrwydd sy'n gysylltiedig â'r dirwedd.
- darparu cyfleoedd dysgu yn yr awyr agored, yn enwedig i blant.
- darparu cyfleoedd hamdden awyr agored cynaliadwy ar gyfer trawstoriad llawn o gymdeithas, a chynyddu cyfranogiad pobl.
- rheoli pwysau hamdden posibl / gwirioneddol fel y rhai sy'n deillio o wersylla heb awdurdod a thagfeydd.
- gwella ansawdd dŵr mewn traethau ymdrochi dynodedig.

Hinsawdd ac adnoddau naturiol

- haneru allyriadau carbon yn ardal y Parc Cenedlaethol (carreg filltir i sicrhau bod ardal y Parc Cenedlaethol yn garbon niwtral erbyn 2050)
- ymateb yn rhagweithiol i effeithiau newid yn yr hinsawdd ar e.e. cymunedau arfordirol, ffyrdd a seilwaith, hawliau tramwy

- gwarchod a gwella iechyd pridd a gwella storfeydd carbon naturiol (gan gynnwys storfeydd mewn amgylcheddau morol ac arfordirol)
- lleihau llygredd o ffosffadau, nitradau ac amonia
- gwella ansawdd dŵr mewn traethau ymdrochi dynodedig
- dileu niwed amgylcheddol o ollyngiadau carthion gorlif storm

Cymunedau

- darparu amrywiaeth briodol o gartrefi i gefnogi cymunedau lleol
- cefnogi amrywiaeth briodol o gyfleoedd gwaith
- addasu i anghenion poblogaeth sy'n heneiddio
- diogelu a hyrwyddo'r iaith Gymraeg
- dod yn fodel o dwristiaeth adfywiol
- cefnogi rheolwyr tir i ddarparu amaethyddiaeth adfywiol
- cynnal ac ymestyn dewisiadau trafnidiaeth gynaliadwy a theithio llesol
- cefnogi hyfywedd a hygyrchedd gwasanaethau cymunedol lleol

Mae'r rhain wedi arwain at y meysydd polisi a gweithredu a amlinellwyd yn y Cynllun Partneriaeth.

2.0 Methodoleg Arfarnu

2.1 Diffinnir cyd-fynd â'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015:

"*Yn y Ddeddf hon, mae unrhyw gyfeiriad at gorff cyhoeddus yn gwneud rhywbeth "yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy" yn golygu bod yn rhaid i'r corff weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion hwythau*" (Adran 5: Egwyddor Datblygu Cynaliadwy (1)).

2.2 Mae Llywodraeth Cymru yn diffinio datblygu cynaliadwy yng Nghymru drwy Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 fel a ganlyn:

"y broses o wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru drwy weithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, gan anelu at gyrraedd y nodau llesiant." (Mae disgrifiad mwy cynhwysfawr o'r Ddeddf, ei nodau a sut mae'r Amcanion Cynaliadwyedd yn cyfrannu atynt i'w weld yn Adran 5 Adroddiad Cwmpasu'r Arfarniad o Gynaliadwyedd (Ebrill 2024).

2.3 Mae'r canllawiau ar baratoi Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol (drafft gweithio, 2024) a gyhoeddwyd gan Gyfoeth Naturiol Cymru yn cynghori y gellir bodloni gofynion yr Asesiad Amgylcheddol Strategol a'r Arfarniad o Gynaliadwyedd mewn un arfarniad.

2.4 Mae'r Arfarniad o Gynaliadwyedd yn broses ailadroddol; mae hyn yn golygu y bydd asesiad yn cael ei gynnal cyn gynted â phosibl ar bolisi sy'n dod i'r amlwg i sicrhau bod datblygiad y Cynllun Partneriaeth yn cael ei lywio gan y broses drwyddi draw.

Elfennau'r Arfarniad Cynaliadwyedd

2.5 Dyma gamau'r Arfarniad o Gynaliadwyedd yn y Cynllun Partneriaeth:

i. Cwmpasu – gosod y cyd-destun a'r amcanion, sefydlu'r llinell sylfaen a phenderfynu ar y cwmpas;

ii. Asesu polisïau'r Cynllun Partneriaeth o ran yr Amcanion Cynaliadwyedd a llunio Adroddiad Arfarniad Cynaliadwyedd drafft;

iii. Cynhyrchu Adroddiad Amgylcheddol Arfarniad Cynaliadwyedd Terfynol;

iv. Llunio Datganiad Cynaliadwyedd yn nodi sut mae canfyddiadau'r Arfarniad o Gynaliadwyedd wedi cael eu hystyried yn y Cynllun terfynol

2.6 Cwblhawyd y cam cwmpasu ym mis Mehefin 2024, gan ymgynghori â’r ymgyngoreion statudol (Cadw a Cyfoeth Naturiol Cymru) Bydd yr adroddiad cwmpasu wedi ei gwblhau ar gael o swyddfeydd Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro, neu o’i wefan, www.arfordirpenfro.cymru. Mae prif ganfyddiadau’r broses gwmpasu, y materion cynaliadwyedd a’r Amcanion Cynaliadwyedd y cafodd y Cynllun Partneriaeth eu harfarnu yn eu herbyn, wedi eu cynnwys yn yr adroddiad hwn.

2.7 Cynhaliwyd yr ail gam rhwng mis Ebrill 2024 a mis Mehefin 2024 yn ystod y broses o lunio polisi ar gyfer Cynllun Rheoli’r Parc Cenedlaethol.

2.8 Mae’r amserlen lawn ar gyfer Cynllun Rheoli’r Parc Cenedlaethol yn y tabl isod. Cafodd hyn ei gymeradwyo gan Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn ei gyfarfod ar 20 Rhagfyr 2023.

Cyf.	Carreg filltir	Pryd	Adnoddau
1	Casglu tystiolaeth adolygu a chysoni’r cynnwys cyfredol â’r Cynlluniau Cyflawni.	Parhaus	Tîm Polisi Strategol
2	Cael cymeradwyaeth yr Awdurdod ar gyfer yr amserlen a’r dull gweithredu.	**20 Rhagfyr 2023**	Tîm Polisi Strategol
3	Rhoi gwybod i gyrff statudol am eu bwriad i adolygu (gofyniad cyfreithiol).	**Ionawr 2024**	Tîm Polisi Strategol
4	Ymgysylltu â rhanddeiliaid ar rinweddau arbennig y Parc Cenedlaethol.	**Ionawr – Mawrth 2024**	• Tîm Polisi Strategol • Arweinwyr y Cynllun Cyflawni
5	Cynnull Grŵp Ffocws a / neu Weithdai Aelodau i drafod adroddiadau ac asesiadau drafft. Mae pynciau posibl, dan arweiniad penaethiaid adrannau, yn cynnwys: • Adfer Natur (gan gynnwys y môr) • Ymaddasu i’r Hinsawdd (gan gynnwys newid arfordirol) • Cymunedau • Cydraddoldeb/Cynhwysiant • Datgarboneiddio	**Ionawr – Ebrill 2024** • 17 Ionawr 2024 a 17 Ebrill 2024	• Arweinwyr y Cynllun Cyflawni • Cydlynydd Perfformiad a Chydymffurfiaeth • Ymgynghorwyr allanol (Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd cysgodol)

Cyf.	Carreg filltir	Pryd	Adnoddau
	Gall ymgysylltu hefyd gynnig ffordd o ymgysylltu â phobl ar Gynlluniau Cyflawni'r Awdurdod.		
6	Cael cymeradwyaeth yr Awdurdod i gynnwys drafft yr ymgynghoriad: • Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol • Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (gan gynnwys ystyried effeithiau'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol[1], ac, os oes angen, effeithiau ar iechyd) • Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd • Arfarniad o Gynaliadwyedd / Asesiad Amgylcheddol Strategol[2] • Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg *Sylwer: bydd y Cynllun Rheoli hefyd yn cael ei asesu yn erbyn y saith nod llesiant ar gyfer Cymru a'r pum ffordd o weithio o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015), i sicrhau bod yr holl ddosbarthiadau effaith bosibl wedi cael eu nodi.*	Awdurdod Parc Cenedlaethol **Mai 2024** (nodyn: cafodd y dyddiad hwn ei newid i 19 Mehefin 2024)	• Tîm Polisi Strategol • Cydlynydd Perfformiad a Chydymffurfiaeth • Arweinwyr y Cynllun Cyflawni • Cynnwys Hawdd ei Ddarllen (allanol) • Cyfieithu (allanol)
7	Cynnal ymgynghoriad cyhoeddus (12 wythnos), drwy, er enghraifft: • gwefan ymgysylltu: tystiolaeth, polisïau, effeithiau, mapio ac ati • sesiynau galw heibio/fforymau ar-lein • holiaduron • Sioe Sir	**Gorffennaf - Medi 2024** (sylwch: cafodd y dyddiad hwn ei newid i 2 Awst 2024-30 Medi 2024)	• Tîm Polisi Strategol • Tîm Cyfathrebu • Arweinwyr y Cynllun Cyflawni

Cyf.	Carreg filltir	Pryd	Adnoddau
8	Cyflwyno adroddiad ar ymgynghoriadau i'r Awdurdod. Cael sylwadau'r Awdurdod a chymeradwyo'r diwygiadau arfaethedig.	Awdurdod Parc Cenedlaethol **Hydref 2024** (sylwch: cafodd y dyddiad hwn ei newid i i 26 Mawrth 2024)	• Arweinwyr y Cynllun Cyflawni • Tîm Polisi Strategol
9	Adolygu dogfennau yn unol â 7.	**Hydref / Tachwedd 2024** (sylwch: cafodd y dyddiad hwn ei newid i Fawrth / Ebrill 2025)	• Tîm Polisi Strategol • Cydlynydd Perfformiad a Chydymffurfiaeth • Cyfieithu diwygiadau (allanol) • Diwygiadau Hawdd eu Darllen (allanol) • Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd Cysgodol - gwirio ar gyfer diwygiadau (allanol)
10	Cyhoeddi cynnwys ac asesiadau'r Cynllun Rheoli a gymeradwywyd (ar-lein); adroddiad ymgynghori, adborth i ymgyngoreion, datganiadau hysbysu / mabwysiadu ffurfiol.	**Tachwedd / Rhagfyr 2025** (sylwch: cafodd y dyddiad hwn ei newid i Fawrth / Ebrill 2025)	Tîm Polisi Strategol

[1] Yng nghyd-destun y Ddeddf Cydraddoldeb, mae'r ddyletswydd hon yn ymwneud â lleihau'r anghydraddoldebau canlyniadau sy'n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol. Mae'n briodol felly ei gynnwys yn yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb.

[2] I gynnwys y Ddyletswydd Bioamrywiaeth a Chydnerthedd Ecosystemau ("dyletswydd Adran 6") a nodir yn Neddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, a datgarboneiddio.

2.9 Mae'r polisïau yn y Cynllun Partneriaeth wedi cael eu harfarnu ar gyfer pob un o'r Amcanion Cynaliadwyedd gan ddefnyddio'r matricsau a ddangosir yn Atodiad C.

2.10 Mae'r gyfarwyddeb Asesiad Amgylcheddol Strategol yn mynnu bod awdurdodau 'sydd, oherwydd eu cyfrifoldebau amgylcheddol penodol, yn debygol o fod yn bryderus ynghylch effeithiau amgylcheddol rhoi cynlluniau a rhaglenni ar waith' yn ymgynghori â nhw ar broses gwmpasu'r asesiad. Mae'n ofynnol i aelod-wladwriaethau'r Undeb Ewropeaidd ddynodi awdurdodau o'r fath yn gyrff ymgynghori dynodedig. Yng Nghymru, y cyrff ymgynghori dynodedig yw Cyfoeth Naturiol Cymru a CADW.

2.11 Ymgynghorwyd â'r cyrff ymgynghori dynodedig a'r cyhoedd ar yr adroddiad cwmpasu ar gyfer yr Arfarniad o Gynaliadwyedd rhwng 26 Ebrill 2024 a 31 Mai 2024. Bydd yr adroddiad ar yr ymgynghoriad hwn ar gael ar wefan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro.

2.12 Mae'r gyfarwyddeb Asesiad Amgylcheddol Strategol yn ei gwneud yn ofynnol i ymgynghori â'r cyrff ymgynghori dynodedig a'r cyhoedd ynghylch yr Adroddiad Amgylcheddol. Adroddiad yr Arfarniad Cynaliadwyedd yw'r Adroddiad Amgylcheddol Terfynol. Cafodd ymgynghoriad ar Adroddiad Arfarniad Cynaliadwyedd Cychwynnol y Cynllun Partneriaeth ei gynnal ar yr un pryd â'r ymgynghoriad ar y Cynllun Partneriaeth drafft. Caniatawyd wyth wythnos ar gyfer yr ymgynghoriad.

Anawsterau y deuir ar eu traws gyda gwybodaeth neu wrth gynnal asesiad

2.13 Y prif anhawster wrth gynnal yr Arfarniad o Gynaliadwyedd fu diffyg gwybodaeth a dealltwriaeth o lawer o'r materion sydd o ddiddordeb, ynghyd â llawer iawn o wybodaeth a data ar gyfer eraill. Mae'r problemau sy'n gysylltiedig â diffyg gwybodaeth yn glir, ond mae gormod o wybodaeth hefyd yn broblem i'r Arfarniad o Gynaliadwyedd gan nad yw'r amser na'r adnoddau ar gael i ganfod, prosesu a gwerthuso'r wybodaeth i sicrhau bod yr wybodaeth orau yn cael ei chynnwys yn yr arfarniad.

2.14 Mae'r broblem o ddiffyg gwybodaeth berthnasol yn cael ei gwaethygu ymhellach mewn Parciau Cenedlaethol gan nad yw'r ddaearyddiaeth lle mae llawer o wybodaeth a data'n cael eu cyhoeddi yn cyfateb nac yn nythu yn y Parc Cenedlaethol. Mae hyn yn golygu bod gwybodaeth a ddefnyddir yn yr Arfarniad o Gynaliadwyedd yn aml yn cyfeirio at ardal yr Awdurdod Lleol y mae'r Parc Cenedlaethol yn rhan ohoni, er nad yw bob amser yn briodol tybio bod y ddau faes yn cyfateb o ran y data neu'r wybodaeth dan sylw.

2.15 Mae'r diffyg gwybodaeth o safon am yr holl faterion sy'n ymwneud ag ardal y Parc Cenedlaethol yn cynnwys dau risg allweddol ar gyfer yr Arfarniad o Gynaliadwyedd:

i. ni fydd yn bosibl rhagweld effeithiau'r Cynlluniau ym mhob achos yn hyderus, ac efallai na fydd yn bosibl monitro effeithiau rhoi'r Cynlluniau ar waith yn gywir;

ii. bydd yr hyn sy’n cael ei fesur, neu’n hawdd ei fesur, yn diffinio’r hyn sy’n bwysig yn yr Arfarniad o Gynaliadwyedd. Mewn geiriau eraill, mae materion nad oes tystiolaeth dda ar eu cyfer yn dod yn llai pwysig, neu o bosibl ddim yn cael eu cynnwys, yn yr Arfarniad Cynaliadwyedd, hyd yn oed pan fyddai’r rhan fwyaf o randdeiliaid yn cytuno eu bod yn real ac yn bwysig.

2.16 Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro wedi ceisio delio â’r ail risg drwy ymgynghori â sefydliadau allanol a swyddogion yr Awdurdod er mwyn canfod materion cynaliadwyedd, yn ogystal â nodi materion sy’n deillio o’r wybodaeth sylfaenol a gasglwyd. Mae’n anoddach delio â’r risg gyntaf gan y bydd angen newidiadau yn yr ardaloedd daearyddol lle mae data a gwybodaeth yn cael eu lledaenu, nad ydynt bob amser yn bosibl oherwydd y risg o ddatgelu gwybodaeth bersonol a sensitif, neu oherwydd na fydd y data’n ystadegol ddilys ar gyfer ardaloedd bach o bosibl; neu y bydd angen systemau a phrosiectau casglu data newydd, sy’n debygol o gynnwys adnoddau sylweddol.

3.0 Cefndir

Pwrpas yr Arfarniad Cynaliadwyedd

3.1 Pwrpas yr Arfarniad o Gynaliadwyedd yw hyrwyddo datblygu cynaliadwy drwy integreiddio ystyriaethau cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd i'r gwaith o baratoi'r Cynllun Partneriaeth. Mae'r broses yn cynnwys profi polisïau newydd arfaethedig y Cynllun Partneriaeth yn erbyn fframwaith yr Amcanion Gwerthuso Cynaliadwyedd. Mae'r broses Arfarniad o Gynaliadwyedd yn sail i ddatblygu'r polisïau, ac yn profi'r polisïau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun Partneriaeth.

3.2 Mae Cyfarwyddeb yr Undeb Ewropeaidd 2001/42/EC ar "Asesiad Amgylcheddol o Gynlluniau a Rhaglenni" yn mynnu bod Asesiad Amgylcheddol Strategol yn cael ei gynnal ar gyfer cynlluniau a rhaglenni defnydd tir sy'n debygol o gael effaith sylweddol ar yr amgylchedd. Mae Cynllun Partneriaeth ar gyfer y Parc Cenedlaethol 2025 - 2029 yn gynllun o'r fath ac felly mae'n destun Asesiad Amgylcheddol Strategol.

3.3 Mae'r adroddiad hwn yn cofnodi'r Arfarniad o Gynaliadwyedd a'i Asesiad Amgylcheddol Strategol corfforedig.

Cydymffurfio â rheoliadau/cyfarwyddeb AAS

3.4 Mae gan y Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol nifer o ofynion:

i. Paratoi Adroddiad Amgylcheddol, ac mae'r gofynion wedi eu cynnwys yn yr adroddiad hwn o'r Arfarniad Cynaliadwyedd.
ii. Ymgynghori ag awdurdodau sydd â chyfrifoldeb amgylcheddol, a'r cyhoedd yn gyffredinol. Mae'r adroddiad hwn yn amodol ar gyfnod ymgynghori o chwe wythnos gydag Ymgyngoreion Statudol ar gyfer Asesiad Amgylcheddol Strategol (Cyfoeth Naturiol Cymru a Cadw) a'r cyhoedd. Bydd yr ymgynghoriad hwn yn digwydd ar yr un pryd â'r ymgynghoriad ar Gynllun Partneriaeth.
iii. Bod yr Adroddiad Amgylcheddol a chanlyniadau'r ymgynghoriad yn cael eu hystyried wrth wneud penderfyniadau. Effaith yr Arfarniad Cynaliadwyedd hyd yma wrth lunio'r Cynllun Partneriaeth.
iv. Darparu gwybodaeth am y penderfyniad. Bydd y gofyniad hwn yn cael ei fodloni ar ffurf y cynlluniau mabwysiedig a gyhoeddwyd, ac mewn datganiad amgylcheddol sy'n cofnodi sut mae'r Arfarniad o Gynaliadwyedd wedi dylanwadu ar y Cynlluniau i'w cynhyrchu ar ôl i'r cynlluniau gael eu mabwysiadu.
v. Monitro. Amlinellir y fframwaith monitro cynaliadwyedd arfaethedig yn adran 6 yr adroddiad hwn.

3.5 Mae'r Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yn gofyn am asesiad o'r effeithiau sylweddol tebygol ar yr amgylchedd o ran y materion yn y tabl isod.

Dangosir yr Amcanion Cynaliadwyedd sy’n ymdrin â phob mater sy’n ymwneud ag Arfarniad Amgylcheddol Strategol.

Cyhoeddi’r Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol	**Amcan(ion) Cynaliadwyedd#**
Bioamrywiaeth	1; 6; 11; 14
Poblogaeth*	2; 6; 8; 10; 13; 15
Iechyd pobl	2; 4; 6; 9; 12; 13; 15
Ffawna	1; 6; 11; 14
Fflora	1; 6; 11; 14
Pridd	1
Dŵr	1; 12; 15
Awyr	2; 7
Ffactorau hinsoddol	2; 6; 7
Asedau materol*	3; 6; 13; 15
Treftadaeth ddiwylliannol (gan gynnwys treftadaeth bensaernïol ac archeolegol)	1; 3; 8; 10
Tirwedd	1; 3; 11; 12; 14; 15

*** Nid yw’r termau hyn wedi eu diffinio’n glir yn y Gyfarwyddeb. Cymerir bod ‘poblogaeth’ yn golygu demograffeg ac ansawdd bywyd; ystyrir bod ‘ased perthnasol’ yn golygu adnoddau a seilwaith.**

4.0 Cyd-destun, llinell sylfaen ac amcanion cynaliadwyedd

Polisïau, cynlluniau a rhaglenni perthnasol eraill

4.1 Dyma'r cynlluniau allweddol a fydd yn effeithio ar y Cynllun Partneriaeth:

- Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru, Llywodraeth Cymru (2019)
- Cynllun Sefyllfa Adnoddau Naturiol (SoNaRR) Cymru, 2020
- Datganiad Ardal Forol a Datganiad Ardal De-orllewin Lloegr, Cyfoeth Naturiol Cymru
- Canllawiau a Chyngor Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol, Cyngor Cefn Gwlad Cymru 2007 a Cyfoeth Naturiol Cymru 2014, wedi eu diweddaru gan ddrafft gweithredol o Ganllawiau'r Cynllun Rheoli Tirwedd Dynodedig, Cyfoeth Naturiol Cymru 2024
- Dyfodol Cymru: Y Cynllun Datblygu Cenedlaethol 2024
- Cynllun Ffermio Cynaliadwy (arfaethedig) 2024, Llywodraeth Cymru
- Cynllun Datblygu Lleol 2 a fabwysiadwyd gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro
- *Cynllun Adfer Natur Sir Benfro*, Partneriaeth Natur Sir Benfro, Mehefin 2018
- *Cynllun Llesiant Sir Benfro*, Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, Mai 2023
- Strategaeth Addasu i'r Hinsawdd Sir Benfro 2022, Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- *Cynlluniau rheoli risg llifogydd 2023 i 2029, Cyfoeth Naturiol Cymru*
- *Cynlluniau Rheoli Traethlin Sir Benfro a Bae Sir Gaerfyrddin*
- *Gwerthfawr a Chydnerth: Blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer yr Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol a Pharciau Cenedlaethol*, Llywodraeth Cymru, Gorffennaf 2018
- *Natur hanfodol: Gwneud y cysylltiadau rhwng bioamrywiaeth, y bobl a'r lleoedd yng Nghymru* Cyfoeth Naturiol Cymru, Gorffennaf 2018
- *Polisi Adnoddau Naturiol*, Llywodraeth Cymru, 2017
- Cynllun Rheoli Basnau Afonydd Gorllewin Cymru 2021-2027, Cyfoeth Naturiol Cymru
  - Cynllun Rheoli Risg Llifogydd Cyfoeth Naturiol Cymru: De-ddwyrain Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru (2023 – 2029)
- Archwiliad Dwfn Bioamrywiaeth Cymru

Sylfaen gymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd

4.2 Yr wybodaeth sylfaenol ar gyfer yr Arfarniad o Gynaliadwyedd yw data a gwybodaeth ansoddol a meintiol sy'n disgrifio cyflwr cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol y Parc Cenedlaethol. Mae'n dod o amrywiaeth o ffynonellau, gan gynnwys data Awdurdod y Parc Cenedlaethol.

4.3 Mae dwy ddiben i wybodaeth waelodlin, mae'n helpu i nodi'r materion y dylai'r Arfarniad o Gynaliadwyedd ganolbwyntio arnynt, ac mae'n darparu meincnod ar gyfer asesu perfformiad y Cynllun (a chywirdeb unrhyw ragfynegiad). Yn ogystal â dangos y sefyllfa bresennol, mae'r data gwaelodlin yn dangos, lle bo modd, y sefyllfa yn y gorffennol a'r amcanestyniadau ar gyfer y dyfodol, er mwyn dangos tueddiadau.

4.4 Cyflwynir nodweddion llinell sylfaen amgylcheddol, economaidd a chymdeithasol ar gyfer y Parc Cenedlaethol yn Atodiad B. Wrth i'r Arfarniad Cynaliadwyedd fynd rhagddo drwy'r asesiad o'r cynllun a'r monitro, bydd angen mireinio'r set

ddata a gwybodaeth sylfaenol. Gellir adnabod a/neu gaffael data a gwybodaeth fwy meintiol a manwl, sy'n berthnasol i'r amcanion cynaliadwyedd.

Cyfyngiadau data

4.5 Mae tri anhawster o ran casglu data sylfaenol ar gyfer yr Arfarniad o Gynaliadwyedd:

i. Mae'n bosibl na fydd y data ar gyfer mater o ddiddordeb ar gael neu nad ydynt wedi cael eu casglu.

ii. Prydlondeb data - gallai'r unig ddata sydd ar gael ar gyfer mater fod yn annerbyniol o hen. Fel arall, gall data cyfredol fod ar gael, ond nid oes setiau data hanesyddol i ganfod tueddiadau.

iii. Y ddaearyddiaeth lle caiff y data ei gasglu neu ei gyhoeddi - yr ateb daearyddol gorau y cyhoeddir data ar y rhan fwyaf o faterion ar ei chyfer yw awdurdod lleol neu ward. Ychydig o setiau data sy'n cael eu cyhoeddi ar gyfer ardaloedd y Parciau Cenedlaethol. Nid yw hyd yn oed y data cydraniad gorau sydd ar gael yn gyffredinol (data ar gyfer Ardaloedd Cynnyrch y Cyfrifiad) yn cwmpasu ardaloedd sy'n cydymffurfio â ffin y Parc Cenedlaethol. Mae daearyddiaethau data hefyd yn newid dros amser (e.e. y datrysiad gorau o ddata a gyhoeddwyd ar gyfer Cyfrifiadau 2011 a 2021). Gan hynny, yn aml mae angen defnyddio technegau rhyngosod neu amcangyfrif eraill i gasglu data ar gyfer ardal y Parc Cenedlaethol, neu ddefnyddio data sy'n disgrifio ardal ehangach.

4.6 Ar ben hynny, mae'r rhan fwyaf o'r data sy'n cael ei ddefnyddio yn y waelodlin wedi cael ei gasglu gan gyrff allanol, ac at ddibenion nad ydynt o bosibl yn gysylltiedig ag asesiadau amgylcheddol neu gynaliadwyedd.

4.7 Bydd gan gyfyngiadau'r data oblygiadau i'r casgliadau y gellir eu llunio o'r llinell sylfaen, gan fonitro'r Cynllun a chyflawni'r Arfarniad. Gan hynny, dylai'r casgliadau hyn gyfeirio hefyd at wybodaeth ansoddol, barn arbenigol a phrofiad.

Newidiadau tebygol yn y cyd-destun amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd yn absenoldeb y Cynlluniau

4.8 Mae'r Canllawiau ar gyfer Gwerthuso Cynaliadwyedd a'r Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yn mynnu bod yr arfarniad yn cynnwys rhagolwg o'r canlyniadau cynaliadwyedd tebygol yn absenoldeb y Cynllun – y senario 'busnes fel arfer'. Mae deall esblygiad tebygol yr ardal yn y dyfodol yn absenoldeb y Cynllun yn bwysig ar gyfer pennu effaith y Cynllun. Yn ogystal, os rhagwelwyd na fyddai canlyniadau'r Cynllun yn well, neu'n waeth, na'r senario busnes fel arfer, byddai hyn yn ddangosydd clir bod angen gwella'r Cynllun yn sylweddol.

4.9 Mae adran 66 (1) o Ddeddf yr Amgylchedd 1995 yn ei gwneud yn ofynnol i bob Awdurdod Parc Cenedlaethol "baratoi a chyhoeddi cynllun, a elwir yn Gynllun Rheoli Parc Cenedlaethol[1], sy'n llunio ei bolisi ar gyfer rheoli'r Parc perthnasol ac ar gyfer cyflawni ei swyddogaethau mewn perthynas â'r Parc hwnnw." Mae'r drafft gweithredol o'r *Canllawiau ar y Cynllun Rheoli Tirwedd Dynodedig Rhan 1* (2024) yn cynghori ym mharagraff 2.19 (tudalen 17) y dylai cynlluniau rheoli Tirwedd Dynodedig gyflwyno dull integredig o gynllunio a rheoli'r Tirwedd Dynodedig ar lefel strategol. Mae'n gynllun ar gyfer ardal ddaearyddol y dynodiad ac nid ar gyfer unrhyw un awdurdod penodol. Maent yn ddogfen bolisi bwysig ar gyfer pob Tirwedd Dynodedig ac ni ddylid gwneud penderfyniadau mawr sy'n effeithio ar ddyfodol Tirwedd Dynodedig heb gyfeirio at ei chynllun rheoli.

4.10 Nid yw'n ddigon cydlynu camau gweithredu presennol yn unig, gan fod angen penderfynu hefyd a yw'r camau gweithredu hynny'n ddigonol i effeithio ar (/gwella) cyflwr y Parc mewn modd amserol. Gan hynny, dylai'r broses o baratoi Cynllun Partneriaeth hefyd nodi lle mae angen camau gweithredu newydd, neu raddfeydd o gamau gweithredu newydd, er mwyn cyflawni dibenion y Parc Cenedlaethol. Mae hyn wedi bod yn wir. Yn absenoldeb y Cynllun Partneriaeth , byddai'r ychwanegiadau hyn wedi gorfod cael eu hymgorffori – os yw'n bosibl – o fewn cynlluniau eraill. Fodd bynnag, nid yw'n glir a fyddai'r camau gweithredu wedi cael eu nodi yn absenoldeb proses y Cynllun Partneriaeth . Ar ben hynny, mae Arfarniad Cynaliadwyedd ailadroddol o'r Cynllun Rheoli wedi nodi ychwanegiadau at nifer o effeithiau polisi. Yn absenoldeb y Cynllun Partneriaeth (a'r broses sy'n arwain ato), nid oes modd pennu digonolrwydd y camau gweithredu mewn perthynas â dibenion y Parc.

Materion Cynaliadwyedd

4.11 Defnyddiwyd yr adnoddau a ganlyn i nodi Materion Cynaliadwyedd:

- Y Polisïau, y Cynlluniau a'r Rhaglenni sy'n berthnasol i'r Cynllun Partneriaeth ;
- Gwybodaeth sylfaenol a gasglwyd
- Profiad swyddogion yn Awdurdod y Parc Cenedlaethol o'r materion a wynebir wrth weithio ar ran yr Awdurdod;

[1] Mewn termau cyfreithiol, y Cynllun Partneriaeth yw Cynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol. Mae Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn defnyddio'r term Cynllun Partneriaeth oherwydd yr angen i ni weithio gyda'n gilydd i adeiladu'r dyfodol y mae Arfordir Penfro yn ei haeddu – dyfodol sy'n amddiffyn y pethau sy'n gwneud y Parc Cenedlaethol yn arbennig ar hyn o bryd, ond sy'n sicrhau eu bod yn aros felly ac yn gwella o ran ansawdd yn y dyfodol.

4.12 Mae'r materion a nodwyd drwy'r broses uchod wedi eu crynhoi isod.

Mater 1: Effeithiau Newid yn yr Hinsawdd

Mae'n debygol y bydd newid yn yr hinsawdd yn cael effaith sylweddol ar y Parc Cenedlaethol, er bod natur a graddfa'r effeithiau hynny'n ansicr. Mae Rhagamcanion Newid yn yr Hinsawdd y Deyrnas Unedig yn dangos y byddai Cymru, mewn senario gymedrol, yn gweld 0.5m o gynnydd yn lefel y môr erbyn 2100 gyda senario uchel o 1m. O ganlyniad i hyn, mae'n debygol y byddai ardaloedd arfordirol yng Nghymru yn dioddef llifogydd mwy mynych a difrifol, a byddai erydu arfordirol yn cynyddu. Byddai'r risg i seilwaith a chymunedau yn cynyddu'n sylweddol hefyd. Ar ben hyn, disgwylir i'r wlad brofi glawiad mwy mynych a dwys, hafau poethach a sychach, sy'n effeithio ar amaethyddiaeth a rheoli tir. Mae angen lliniaru ac addasu i'r newidiadau yn yr hinsawdd. Mae gwella cydnerthedd ecolegol yn amddiffyn y dirwedd ac yn cynyddu cydnerthedd rhag tymereddau eithafol a llifogydd, gan wella llesiant cymunedol, cymdeithasol ac economaidd.

Mater 2: Effaith hamdden a thwristiaeth, a datblygiadau cysylltiedig

Dylid rhoi pwys mawr ar rôl y Parc Cenedlaethol o ran twristiaeth a gweithgareddau hamdden. Maent o fudd i'r economi leol, ac i'r genedl o ran iechyd a llesiant. Fodd bynnag, mewn rhai achosion, gall y gweithgareddau hyn gael effeithiau negyddol, gan gynnwys tagfeydd traffig, gweithgareddau sy'n tarfu, fel jet-sgîs, a mwy o alw ar seilwaith y gwasanaethau cyhoeddus. Mae twristiaeth weithiau'n sbardun ar gyfer cynigion datblygu amhriodol yn y Parc Cenedlaethol.

Pan fydd gweithgareddau twristiaeth yn cael effeithiau negyddol, gall yr amgylchedd a'r boblogaeth breswyl deimlo'r effeithiau hyn, a gallant leihau ansawdd y profiad twristiaeth ei hun. Cydnabyddir hefyd y gall y diwydiant twristiaeth hefyd gyfrannu'n gadarnhaol at yr amgylchedd a'r boblogaeth breswyl.

At ddibenion datblygu'r Cynllun Partneriaeth, nodwyd 26 o fannau problemus lle mae problemau posibl yn gysylltiedig â hamdden. Mae rhai o'r materion a nodwyd yn ymwneud â'r defnydd ehangach o leoliad gan y cymunedau sy'n byw ynddynt e.e. traffig, ac mae rhai'n gwrthdaro rhwng sawl defnydd hamdden o'r un lleoliad e.e. plymio a genweirio. Cafodd y materion eu nodi drwy ymgynghoriad mewnol â thîm addysg ac ymgysylltu'r Awdurdod a'r Tîm Hawliau Tramwy.

Mater 3: Sensitifrwydd tirwedd i ddatblygiad

Mae'r diweddariad mapio sensitifrwydd a gweledededd tirwedd i Lywodraeth Cymru gan John Briggs CMLI (Cyfoeth Naturiol Cymru) o'r farn nad yw "capasiti" yn eiddo i dirwedd ac y dylai cydnerthedd tirweddau yn wyneb newid gael ei ystyried drwy:

1. asesu gallu tirweddau i ymdopi â newid gan gynnal y manteision a ddaw i gymdeithas ar yr un pryd.
2. Pa mor dueddol yw tirwedd i newid pan fydd dan bwysau penodol
3. Pa werthoedd mae cymdeithas yn eu cysylltu â'r dirwedd
4. Faint o newid mae cymdeithas yn fodlon ei dderbyn

Mater 4: Dibyniaeth ar geir preifat

Mae Sir Benfro yn ardal wledig felly mae'n anochel bod angen gwneud cyfran fawr o deithiau ar y ffordd mewn trafnidiaeth breifat. Mae data'r Rhestr Allyriadau Atmosfferig Genedlaethol ar gyfer ocsidau allyriadau Nitrogen a Carbon Monocsid yn dangos cydberthynas gref rhwng allyriadau a lleoliad prif ffyrdd sy'n awgrymu bod trafnidiaeth ar y ffyrdd yn achosi llygredd yn lleol ac yn fyd-eang. Fodd bynnag, gallai symud i gerbydau trydan helpu i fynd i'r afael ag ansawdd aer, yn enwedig o gwmpas prif ffyrdd.

Yng Nghyfrifiad 2021, roedd gan 86.2% o aelwydydd yn y Parc Cenedlaethol o leiaf un car neu fan, o'i gymharu â Chymru gyfan lle'r oedd gan 80.6% o aelwydydd gar neu fan.

Mae presenoldeb nifer fawr o geir, boed mewn meysydd parcio neu ar ffyrdd, yn cael effaith negyddol ar ansawdd aer, tirwedd, bioamrywiaeth, a hefyd ar y profiad hamdden. Gall dewisiadau cyfyngedig yn lle teithio mewn car preifat gyfrannu at allgáu cymdeithasol i breswylwyr ac ymwelwyr.

Mater 5: Yr amgylchedd ffisegol

Mae angen diogelu adnoddau naturiol, fel ansawdd yr aer, cyflenwad ac ansawdd y dŵr, ac ansawdd y pridd. Mae ansawdd yr aer yn y Parc Cenedlaethol yn uchel ar y cyfan er bod mannau problemus o ran llygredd yn gysylltiedig â thraffig ffyrdd. Yn gyffredinol, mae ansawdd afonydd yn gymedrol, er bod nifer o afonydd a dyfroedd arfordirol y Parc Cenedlaethol yn cael eu hystyried fel rhai mewn perygl neu'n debygol o fod mewn perygl (o lygredd gwasgaredig a/neu lygredd yn y tarddle; newid ffisegol; a/neu rywogaethau estron) gan Cyfoeth Naturiol Cymru o dan y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr. Hefyd, mewn rhai ardaloedd o Sir Benfro mae modelau cenedlaethol (APIS) yn dangos bod crynodiad atmosfferig o amonia yn uwch na'r lefel gritigol (1ug/m3 o grynodiad blynyddol cyfartalog) ar gyfer cen a bryoffytau, ac felly mae'n debygol iawn o fod yn achosi niwed i nodweddion arbennig safleoedd gwarchodedig a choetiroedd hynafol yn yr ardaloedd hynny.

Yn gyffredinol, mae ansawdd afonydd yn cael ei gategoreiddio fel cymedrol o dan y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr. Rhai materion blaenoriaethol sy'n effeithio ar ansawdd dŵr yn y Parc yw llygredd gwasgaredig a/neu darddiad, addasu ffisegol a/neu rywogaethau estron.

Materion sy'n effeithio ar ansawdd yw: llygredd gwasgaredig a/neu darddiad, addasu a/neu rywogaethau estron.

Gan fod Afon Cleddau Ddu ac Afon Cleddau Wen ac Afon Teifi yn cael eu categoreiddio fel Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, aseswyd nhw hefyd i weld a ydynt yn cydymffurfio â thargedau newydd a gyhoeddwyd yn Ionawr 2021 i leihau crynodiad ffosfforws mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig ledled Cymru.

Maent yn methu cwrdd â'r targedau llymach hyn ar gyfer ffosfforws. Y prif resymau pam mae ffosfforws yn mynd i afonydd yw dŵr ffo amaethyddol yn sgil defnyddio gwrteithiau, tail ac erydiad pridd, a gollyngiadau dŵr gwastraff a dŵr storm ffo. Gall lefelau uchel o ffosfforws arwain at ordyfiant algâu a threuliant ocsigen sy'n achosi niwed i ecosystemau dyfrol. Yn ôl asesiadau pellach o gydymffurfiaeth yn Ionawr 2024, yn erbyn nifer o dargedau eraill ar gyfer ansawdd dŵr, gan gynnwys ocsigen hydoddedig ac amonia cyflawn a anïoneiddiedig, roedd y Cleddau Ddu a'r Cleddau Wen a Theifi ymysg y rhai wedi methu'r targedau fwyaf. Mae ansawdd dŵr yn effeithio ar gydnerthedd ecolegol cyffredinol, bioamrywiaeth, darpariaeth dŵr yfed a gweithgareddau hamdden.

Nid yw targedau newydd yn gymwys hyd yma i Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Morol.

Ar y cyfan, mae ansawdd dŵr ymdrochi yn y Parc Cenedlaethol yn cael ei gategoreiddio'n dda neu'n rhagorol, ond mae risg o risg fod llygredd, sef carthion neu ffynonellau amaethyddol yn fwyaf cyffredin, yn gallu cael effaith ar yr ansawdd yn ddibynnol ar amgylchiadau penodol.

Dalgylchoedd Afon Cleddau Ddu ac Afon Cleddau Wen sy'n darparu'r rhan fwyaf o gyflenwad dŵr cyhoeddus Sir Benfro. Mae'r afonydd hyn wedi'u dynodi'n Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, ac maent yn cael lefel uchel o amddiffyniad amgylcheddol sy'n gallu arwain at wrthdaro posibl gyda'r galw am ddŵr.

Tipio anghyfreithlon, a sbwriel ar ochr y ffordd ac ar y môr yw'r materion gwastraff mwyaf arwyddocaol i'r Parc Cenedlaethol.

O ran ansawdd pridd, yn y Parc Cenedlaethol mae cyfran uchel o'r Tir Amaethyddol Gorau a Mwyaf Amlbwrpas (BMV). Mae dadansoddiad o Fap 2 y Dosbarthiad Tir Amaethyddol (ALC) Rhagfynegol yn dangos bod dros 45% (44.59) o'r tir yn dod o dan gategorïau ALC 1 – 3a o'i gymharu â dim ond 16% (16.2) wrth ystyried Cymru gyfan. Gallai datblygiadau ar gyfer y dyfodol, newid yn yr hinsawdd ac arferion

ffermio gael effaith ar iechyd pridd. Gall pridd sydd ddim yn iach neu sydd wedi'i ddiraddio arwain at golli carbon, erydiad pridd, dŵr ffo o bridd a cholli maethynnau.

Mater 6: Cysoni datblygiadau ynni ag ystyriaethau tirwedd

Mae gan ddyfrffordd Aberdaugleddau ddiwydiant ynni sefydledig, gyda datblygiadau pellach yn cael eu hadeiladu, gyda chynnydd tebygol mewn datblygiadau ynni gwyrdd arfaethedig ar ôl sefydlu'r Porthladd Rhydd Celtaidd yn 2023. Er ei fod y tu allan i'r Parc Cenedlaethol yn bennaf, mae gan y datblygiad hwn y potensial i gael effaith sylweddol ar dirwedd y Parc oherwydd ei raddfa a'i amlygrwydd, a'r gweithgarwch cludo cysylltiedig. Mae gan Sir Benfro botensial mawr ar gyfer datblygu ynni adnewyddadwy, ar y tir ac ar y môr gan ddefnyddio ffynonellau ynni gwynt, llanw a thonnau, solar a biomas. Fodd bynnag, gall y datblygiadau hyn gael effeithiau difrifol ar y dirwedd naill ai o ganlyniad i'r cyfleuster cynhyrchu'n uniongyrchol neu o ganlyniad i gyfleusterau ategol.

Mater 7: Rôl amaethyddiaeth (a busnesau eraill sy'n gweithio ar y tir)

Mae amaethyddiaeth a gweithgareddau cysylltiedig (fel coedwigaeth) wedi bod yn allweddol o ran siapio tirwedd y Parc Cenedlaethol a gallant barhau i gynnal a gwella'r dirwedd honno a'i hamrywiaeth biolegol a diwylliannol cysylltiedig. Mae amaethyddiaeth yn Sir Benfro yn ddwys ar y cyfan, sy'n aml yn niweidiol, yn enwedig i fioamrywiaeth, safleoedd archaeolegol ac ansawdd dŵr (Rheoli Llygredd Amaethyddol (Cymru) 2021). Mae dirywiad cyson busnesau yn y sectorau Amaethyddiaeth a Choedwigaeth yn awgrymu bod yr amodau economaidd presennol yn anodd i ffermio a choedwigaeth, gan ei gwneud yn anoddach i'r busnesau hyn gyfrannu at wella tirwedd a bioamrywiaeth, a bod â rôl cynnal yn niwylliant a chymunedau'r Parc Cenedlaethol.

Amaethyddiaeth yw'r brif ffynhonnell o allyriadau amonia a llygredd nitradau. Mae rheoli tail gwartheg yn cyfrif am oddeutu 40% o allyriadau amonia. Mae nitrogen hefyd yn cael ei golli o wrtaith a weithgynhyrchwyd wrth ei ddefnyddio. Canfod ffynonellau allyriadau lleol yw'r cam cyntaf tuag at dargedu dewisiadau lliniaru fel mynd i'r afael â storfeydd slyri.

Map priodoli allyriadau amonia amaethyddol (ar gyfer derbynyddion Safleoedd Rhwydwaith Cenedlaethol) – yn dangos dwysedd allyriadau canolig ac uchel o'r sector gwartheg yn Sir Benfro[2].

[2] Canolfan Ecoleg a Hydroleg NERC, 2015, Assessing and Addressing Atmospheric Nitrogen Impacts on Natura 2000 Sites in Wales

Yn 2016, ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar gynigion i reoli nitradau amaethyddol, ac mae Parth Perygl Nitradau Cymru gyfan wedi cael ei ddatgan.

Mater 8: Dyfodol yr amgylchedd adeiledig

Adlewyrchir natur unigryw amgylchedd adeiledig y Parc Cenedlaethol yn nifer yr adeiladau rhestredig, henebion ac ardaloedd cadwraeth. Fodd bynnag, mae'r amgylchedd adeiledig yn wynebu nifer o bwysau: argaeledd deunyddiau a sgiliau addas i adfer a chynnal adeiladau traddodiadol; datblygiadau amhriodol yn effeithio ar leoliad adeiladau hanesyddol a chymeriad aneddiadau; a diogelu'r amgylchedd adeiledig yn ddigonol y tu allan i ardaloedd cadwraeth. Mae'n bwysig bod adeiladau newydd a'r gwaith ailddatblygu yn briodol yn esthetig ac yn cyrraedd y safonau uchaf o ran cynaliadwyedd o ran dylunio ac adeiladu.

Mater 9: Defnyddio'r amgylchedd morol

Mae bywyd gwyllt arfordirol, golygfeydd arfordirol a moroedd glân yn allweddol i atyniad hamdden y Parc Cenedlaethol. Mae ei harfordir yn ased a choridor cadwraeth mawr ar gyfer symudiadau rhywogaethau. Mae ffiniau Ardaloedd Cadwraeth Arbennig Sir Benfro Forol, Bae Ceredigion, dynesfeydd Môr Hafren a Bae ac Aberoedd Caerfyrddin yn gorgyffwrdd â thua 75% o arfordir y Parc Cenedlaethol. Mae'r Parc Cenedlaethol yn ymestyn i'r Marc Dŵr Isel Cymedrig ond Parc morol yw hwn, ac mae'r ffactorau sy'n effeithio ar ei agwedd forol yn ystyriaethau perthnasol wrth fynd ar drywydd dibenion a dyletswydd y Parc Cenedlaethol.

Y prif ffactorau sy'n effeithio ar yr amgylchedd morol o gwmpas Sir Benfro yw defnydd tir, gweithgarwch llongau o gwmpas Aberdaugleddau, pysgota masnachol, a defnyddiau hamdden gan gynnwys defnydd amhriodol o gychod pŵer.

Mater 10: Defnyddio adnoddau domestig a masnachol

Mae'r mater hwn yn ymwneud â defnyddio ynni a dŵr, a chynhyrchu gwastraff, mewn gweithgareddau domestig a masnachol. Mae hefyd yn ymdrin â gweithgarwch defnyddio adnoddau fel chwarela. Mae defnyddio adnoddau yn anochel ar gyfer datblygiad economaidd a chymdeithasol a llesiant cyffredinol y boblogaeth. Fodd bynnag, mae defnyddio adnoddau mewn modd anghynaliadwy ac aneffeithlon yn effeithio ar yr amgylchedd ffisegol o ran llygredd, straen ar ecosystemau a dirywiad yn y dirwedd.

DEFRA, 2018, Code of Good Agricultural Practice for Reducing Ammonia Emissions

Mater 11: Adnoddau archaeolegol a hanesyddol pwysig

Mae gan y Parc Cenedlaethol 285 o Henebion Rhestredig, a thros 10000 o safleoedd yn y Cofnod Amgylchedd Hanesyddol. Mae dros 1200 o adeiladau rhestredig ac 13 o Ardaloedd Cadwraeth dynodedig. Mae naw ardal Tirwedd Hanesyddol yn gyfan gwbl neu'n rhannol o fewn y Parc Cenedlaethol, ac mae 15 o Barciau a Gerddi Hanesyddol yn y Parc Cenedlaethol.

Mater 12: Adnoddau biolegol pwysig

Mae 13 Ardal Cadwraeth Arbennig a 5 Ardal Gwarchodaeth Arbennig yn gyfan gwbl neu'n rhannol o fewn y Parc Cenedlaethol, 60 Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig, 7 Gwarchodfa Natur Genedlaethol, un Warchodfa Natur Leol ac un Parth Cadwraeth Morol.

Mater 13: Adnoddau daearegol pwysig

Mae 52 o safleoedd Adolygu Cadwraeth Ddaearegol (safleoedd o bwysigrwydd Cenedlaethol neu Ryngwladol) yn y Parc Cenedlaethol. Mae rhaglen barhaus hefyd i nodi Safleoedd Daearegol Pwysig Rhanbarthol (tua 65 yn y Parc Cenedlaethol).

Mater 14: Adnoddau tirwedd pwysig

Mae dynodiad fel Parc Cenedlaethol yn bennaf oherwydd pwysigrwydd y dirwedd. Mae Parciau Cenedlaethol yn y Deyrnas Unedig yn cael eu dosbarthu gan yr Undeb Rhyngwladol dros Gadwraeth Natur fel Categori 5: Tirweddau Gwarchodedig. Diffinnir y rhain fel 'ardal o dir, gydag arfordir a môr fel bo'n briodol, lle mae'r rhyngweithio rhwng pobl a natur dros amser wedi creu ardal o gymeriad unigryw gyda gwerth esthetig, ecolegol a/neu ddiwylliannol sylweddol, ac yn aml ag amrywiaeth fiolegol uchel. Mae diogelu uniondeb y rhyngweithio traddodiadol hwn yn hanfodol i ddiogelu, cynnal a chadw ac esblygiad ardal o'r fath.'[3]

Mater 15: Tai Fforddiadwy

Mae prisiau tai a rhenti yn y Parc Cenedlaethol yn sylweddol uwch na gweddill Sir Benfro. Roedd y pris gwerthu canolrif ar gyfer tai yn y Parc Cenedlaethol yn 2023 dros naw gwaith y cyflog canolrifol. Mae hyn yn gwneud mynediad at dai priodol yn anodd i aelwydydd newydd sy'n ffurfio yn y Parc Cenedlaethol, neu aelwydydd presennol nad yw eu llety presennol yn addas mwyach.

[3] IUCN (1994) Guidelines for Protected Area Management Categories. Caergrawnt: IUCN

Mae'r LHMA Drafft (Mawrth 2024) yn amcangyfrif bod angen uchel am lety un ystafell wely fforddiadwy. Mae'r LHMA Drafft yn amcangyfrif bod angen i 74% o eiddo rhent cymdeithasol newydd fod ag un ystafell wely yn y Parc Cenedlaethol.

Mater 16: Ansawdd y cyfleoedd cyflogaeth

Er nad yw'n ymddangos bod prinder cyfleoedd cyflogaeth yn Sir Benfro, mae'r swyddi sydd ar gael yn aml yn talu cyflogau isel (mae dros 25% o weithwyr amser llawn yn ennill llai na £25,000 y flwyddyn yn 2023) ac yn dymhorol (mae cyfraddau hawlwyr budd-daliadau dros y gaeaf bron ddwywaith y rhai ar gyfer yr haf).

Mater 17: Mynediad at wasanaethau

Mae cau gwasanaethau lleol a'r pellter teithio i rai gwasanaethau yn golygu y gall mynediad at wasanaethau hanfodol fod yn anodd mewn rhai rhannau o'r Parc Cenedlaethol. Mae hyn yn cael ei waethygu gan y nifer cymharol uchel o aelwydydd (13.7% yng Nghyfrifiad 2021 -2.7% o gymharu â Chyfrifiad 2011) nad ydynt yn berchen ar gar. Mae hwn yn fater sy'n gofyn am ddadansoddiad mwy trylwyr i sicrhau nad yw rhai sectorau o'r boblogaeth yn cael eu heithrio, ac nad yw pobl yn cael eu gorfodi i ddefnyddio mwy ar geir preifat i gael mynediad at wasanaethau hanfodol.

Mae Cyfrifiad 2021 yn dangos bod dros draean (33.2%) o'r preswylwyr arferol yn 65 oed neu'n hŷn. Mae'r pwysau ychwanegol a roddir gan hyn ar fynediad at wasanaethau yn cynnwys:

- Mwy o alw am wasanaethau gofal iechyd ac amseroedd aros hirach
- Addasu trafnidiaeth gyhoeddus i ddarparu ar gyfer teithwyr hŷn; neu'r posibilrwydd o ynysu o ganlyniad i ddiffyg darpariaeth
- Llai o bobl o oedran gweithio i helpu i ddarparu ar gyfer yr anghenion hyn

Mater 18: Ail gartrefi a chartrefi gwyliau

Yng Nghyfrifiad 2011, roedd gan y Parc Cenedlaethol un o'r cyfraddau uchaf (27.7%[4]) o ddefnydd ail gartrefi/cartref gwyliau o'i stoc dai gyffredinol yng Nghymru a Lloegr. Mae ymchwiliad pellach i'r mater hwn gan ddefnyddio data'r dreth gyngor ac ardrethi annomestig yn dangos bod y ffigur hwn yn sylweddol uwch ar gyfer rhai o'r

[4] Yn seiliedig ar Gyfrifiad 2011 "Cartrefi heb breswylydd arferol"

canolfannau yn y Parc Cenedlaethol - er enghraifft yn Little Haven, mae cyfran y tai haf a'r llety gwyliau yn ~63%, ac yn 47% yn Llanrhath[5].

Mae hyn yn debygol o gael effaith negyddol ar fforddiadwyedd tai, a chefnogaeth i gyfleusterau lleol. Mae tai gwyliau hefyd yn elfen bwysig o economi twristiaeth y Parc Cenedlaethol.

Mater 19: Defnydd milwrol o'r Parc Cenedlaethol

Mae nifer o safleoedd y Weinyddiaeth Amddiffyn yn y Parc Cenedlaethol, ac mae problemau'n gysylltiedig â'r rhain o ran aflonyddu, datblygu a chyfyngu ar fynediad. Ar y llaw arall, mae'r presenoldeb milwrol wedi diogelu ardaloedd mawr rhag amaethyddiaeth ddwys ac felly mae wedi cael effeithiau cadarnhaol o ran bioamrywiaeth a'r adnodd archaeolegol. Mae'r fyddin hefyd yn darparu cyfleoedd cyflogaeth yn y Parc Cenedlaethol.

Mater 20: Hygyrchedd y Parc Cenedlaethol fel adnodd hamdden i bob sector yn y gymdeithas

Yn ôl Adolygiad 2004 o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yng Nghymru, 'mae'r rhan fwyaf o'u hymwelwyr yn dod o grŵp cymdeithasol cul (h.y. dosbarth canol gwyn)'. Er mwyn i'r Parc Cenedlaethol gyflawni ei nodau o ran cynhwysiant, mae angen i gyfleoedd i ddefnyddio'r parc ar gyfer hamdden fod ar gael i bob sector yn y gymdeithas. Mae angen i lety hunan-arlwyo a llety â gwasanaeth fod ar gael i bobl sydd ar incwm amrywiol. Byddai'r cynwysoldeb hwn yn cael ei fygwth gan bolisïau a fyddai'n symud cynnyrch twristiaeth Sir Benfro tuag at ben uchaf y farchnad.

Mae'r LHMA Drafft (2024) yn dangos bod Sir Benfro, yng Nghyfrifiad 2021, wedi cofnodi bod cyfran ychydig yn uwch o'r boblogaeth yn anabl o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2021 na chyfartaledd Chymru (22.0% o'i gymharu â 21.6%). Mae hyn yn cyfateb i 27,173 o bobl yn y Sir. Mae tua 46.1% o'r bobl hyn sy'n anabl o dan y Ddeddf Cydraddoldeb wedi eu cyfyngu'n fawr yn eu gweithgareddau o ddydd i ddydd, gyda'r 53.9% sy'n weddill wedi eu cyfyngu rywfaint o ran eu gweithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'n debygol y bydd y 12,522 o bobl sy'n anabl o dan y Ddeddf Cydraddoldeb, y mae eu gweithgareddau o ddydd i ddydd yn cael eu cyfyngu'n fawr iawn, yn ffurfio'r rhan fwyaf o'r angen am ddarpariaeth hygyrch ac addasadwy.

Mater 21: Rôl genedlaethol y Parc Cenedlaethol o ran gwella iechyd a llesiant

[5] Cyngor Sir Penfro 2022

Mae Parciau Cenedlaethol yn darparu'r lleoliadau lle gall gweithgareddau sy'n hyrwyddo iechyd a llesiant da ddigwydd. Mae'r rhain yn cynnwys manteision 'gweithredol' fel cerdded neu feicio a manteision 'goddefol' fel y rhai a geir drwy 'dawelwch', golygfeydd ysbrydoledig a chwrdd â natur. Mae Parciau Cenedlaethol yn cefnogi'r amgylcheddau o ansawdd da sy'n hanfodol i gynnal aer, dŵr a thir glân, y byddai iechyd corfforol a meddyliol yn dioddef hebddynt.

Mater 22: Nodweddion Unigryw Diwylliannol

Mae natur unigryw cymunedau'r Parc Cenedlaethol yn cael ei effeithio gan bobl ifanc yn allfudo, a phobl yn mewnfudo o rannau eraill o'r Deyrnas Unedig. Enghraifft o sut gallai hyn amlygu ei hun yw effaith negyddol ar y defnydd o'r Gymraeg yn y Parc Cenedlaethol.

Mae cyfran y siaradwyr Cymraeg yn y Parc yn gostwng. Yn y cyfrifiad diweddaraf yn 2021, ymatebodd 19.4% o'r preswylwyr arferol eu bod yn gallu siarad Cymraeg o'i gymharu â 21.5% yng nghyfrifiad 2011, sy'n 2.1% o ostyngiad. Fodd bynnag, mae cymunedau yn y Parc Cenedlaethol lle mae hyn yn sylweddol uwch.

Ac eithrio newidiadau yn y defnydd o'r Gymraeg rhwng Cyfrifiadau, mae elfennau o natur unigryw ddiwylliannol yn anodd eu diffinio a'u mesur, sy'n creu her i ymdrechion i adnabod a meithrin elfennau unigryw cymunedau Parciau Cenedlaethol.

Mater 23: Galw am fwynau

Mae galw am fwynau wedi eu cloddio, yn rhannol oherwydd cyfraddau ailgylchu gwael ac ailddefnyddio adnoddau mwynol, ac mae'r Parc Cenedlaethol hwn yn adnodd sy'n gyforiog o fwynau. Mae chwareli sy'n gweithio ar hyn o bryd yn cyrraedd diwedd eu hoes. Er y byddai'r Polisi Cynllunio Cenedlaethol yn cynghori yn erbyn cloddio mwynau mewn Parciau Cenedlaethol ac eithrio mewn amgylchiadau eithriadol, ers 2000 mae Awdurdod y Parc Cenedlaethol wedi derbyn chwe chais i ymestyn gweithgarwch chwarela ar safle presennol neu wneud gwaith archwiliol ar gyfer adnoddau newydd. Fel yr oedd pethau ym mis Ebrill 2024, mae 5 safle chwarel gweithredol ym Mharc Cenedlaethol Arfordir Penfro (gweler Tudalen B99 o Atodiad B "Gwybodaeth Sylfaenol").

Mater 24: Rôl genedlaethol y Parc Cenedlaethol o ran sefydlu ymwybyddiaeth, gwerthfawrogiad a dealltwriaeth o'i rinweddau arbennig

Mae ail bwrpas Parciau Cenedlaethol i hyrwyddo dealltwriaeth o rinweddau arbennig y Parciau Cenedlaethol – a dylanwadu ar agweddau ac ymddygiad – yn hanfodol er

mwyn gwarchod y Parc yn effeithiol. Y nod yw rhoi'r gwerthoedd, a datblygu'r sgiliau a'r ddealltwriaeth i gymryd rhan mewn penderfyniadau gwybodus ynghylch sut gellir gwneud pethau'n fwy cynaliadwy. Mae'r canlyniadau addysgol hyn yn debygol o ddatgelu eu hunain mewn newidiadau cynnil mewn ymddygiad, sy'n digwydd dros gyfnodau sylweddol o amser. Gan hynny, mae asesu effaith y cyfleoedd a gynigir gan y Parc Cenedlaethol i gyflawni'r nodau hyn yn debygol o fod yn anodd.

Amcanion Cynaliadwyedd

4.10 Mae'r materion a nodwyd uchod wedi cael eu defnyddio i lunio amcanion cynaliadwyedd sydd, gyda'i gilydd, yn rhan o'r Fframwaith Asesu Cynaliadwyedd. Defnyddir y fframwaith hwn i farnu cynaliadwyedd amcanion a pholisïau'r Cynllun Partneriaeth.

4.11 Rhestrir isod y clystyrau o faterion cysylltiedig a nodwyd yn adran 4. Yn y cofnodion ar gyfer y 'Clwstwr o faterion cysylltiedig', mae'r nifer yn cyfeirio at y mater a nodir yn y rhestr uchod.

4.12 Bwriedir i'r amcanion hyn nodi cyfarwyddiadau ar gyfer newid yn hytrach na phwyntiau terfyn. Am y rheswm hwn, ni phennir targedau; y nod yng nghyd-destun Arfarniad o Gynaliadwyedd yw gwireddu'r amcan yn llawn. Mae'r amcanion wedyn yn cael eu profi i weld a ydynt yn gydnaws â dibenion y Parc Cenedlaethol ac â'i gilydd.

Amcanion Cynaliadwyedd a chlystyrau o faterion cysylltiedig:

Amcan Cynaliadwyedd 1: Sectorau amaethyddiaeth a choedwigaeth economaidd hyfyw sy'n cyfrannu at warchod a gwella llesiant y dirwedd, bioamrywiaeth a'r gymuned. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 5, 7,11,12, 14

Amcan Cynaliadwyedd 2: Dod o hyd i ddatblygiadau er mwyn lleihau'r galw am deithio, yn enwedig mewn ceir preifat. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 2,4,5,14, 17, 21

Amcan Cynaliadwyedd 3: Gwarchod a gwella tirweddau, trefweddau a morweddau, a'u holl gydrannau (gan gynnwys yr amgylchedd adeiledig ac archaeoleg) gan gyfeirio at rinweddau arbennig y Parc Cenedlaethol. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 1,3,6,8,9,11,12,13,14,19,22, 23, 24

Amcan Cynaliadwyedd 4: Cynyddu nifer y trigolion ac ymwelwyr sy'n cymryd rhan mewn mathau corfforol o hamdden (yn enwedig cerdded a beicio) a chyfleoedd gwirfoddoli. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 4,16,21

Amcan Cynaliadwyedd 5: Cynyddu nifer yr ymwelwyr sy'n defnyddio'r Parc Cenedlaethol y tu allan i'r tymor ymwelwyr brig. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 2,3,16.21

Amcan Cynaliadwyedd 6: Rheoli effeithiau newid yn yr hinsawdd gan gyfeirio'n benodol at y risg o lifogydd; yr effaith ar fioamrywiaeth; iechyd y cyhoedd. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 11,12,13.14

Amcan Cynaliadwyedd 7: Lleihau ffactorau sy'n cyfrannu at newid yn yr hinsawdd. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 1,2,4.10

Amcan Cynaliadwyedd 8: Manteisio i'r eithaf ar gyfraniad y cyfleoedd ar gyfer datblygu o ran cynnal cymunedau lleol. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 3,15,16.18

Amcan Cynaliadwyedd 9: Annog mynediad i bawb i'r Parc Cenedlaethol, gan adlewyrchu cymysgedd cymdeithasol y gymdeithas. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 20,21,24

Amcan Cynaliadwyedd 10: Cynnal natur ddiwylliannol unigryw cymunedau. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 2,7,8,14,15,17,18,19,22,24

Amcan Cynaliadwyedd 11: Mae effeithiau niweidiol defnyddio mwynau yn y Parc Cenedlaethol yn gostwng o'r lefel bresennol ac mae manteision posibl bioamrywiaeth a thirwedd safleoedd mwynau blaenorol yn cael eu gwireddu. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 3,12,13,14,23,

Amcan Cynaliadwyedd 12: Lleihau effeithiau negyddol gwastraff. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 5,10,12.14

Amcan Cynaliadwyedd 13: Mae cyfleusterau cymunedol (gan gynnwys cyfleusterau iechyd a gofal cymdeithasol, cyfleusterau cymdeithasol a darpariaeth manwerthu) yn parhau i ddiwallu anghenion poblogaeth y Parc Cenedlaethol. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 2,3,17,18,22

Amcan Cynaliadwyedd 14: Cynnal a gwella bioamrywiaeth o fewn a thu allan i safleoedd dynodedig. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 2,7,9,12,24

Amcan Cynaliadwyedd 15: Hyrwyddo defnydd cynaliadwy o ddyfroedd mewndirol ac arfordirol, a chynnal a gwella ansawdd y dyfroedd hynny. **Clwstwr o faterion cysylltiedig:** 1,2,5,7,9,10,12,14,20

5 Arfarniad Cynaliadwyedd o Bolisïau'r Cynllun Partneriaeth

Sut mae'r Broses Gwerthuso Cynaliadwyedd wedi dylanwadu ar ddatblygiad Polisïau'r Cynllun Partneriaeth?

5.1Yn unol â dull ailadroddol, lle mae allbynnau'r cylch blaenorol yn sail i'r adolygiad nesaf, mae llawer o bolisïau'r Cynllun Partneriaeth drafft yn dal yn berthnasol ac nid ydynt yn cael eu newid llawer, h.y. maent yn cael eu cynnwys yn yr adolygiad hwn yn seiliedig ar yr Asesiad Cynaliadwyedd / Asesiad Amgylcheddol Strategol blaenorol, ac Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd. (Wrth gwrs, mae'n bosibl y bydd gwybodaeth, gweithdrefnau neu ffactorau allanol sydd wedi eu diweddaru yn dal i effeithio ar asesu polisïau nad ydynt wedi newid rhyw lawer.)

5.2 Nid oes newidiadau i'r polisïau wedi cael eu hargymell drwy broses yr Arfarniad o Gynaliadwyedd yn y fersiwn hwn o'r Cynllun Partneriaeth. Mae'r tabl isod yn rhoi manylion y newidiadau a awgrymwyd ar gyfer fersiwn flaenorol y cynllun a sut maent yn berthnasol i fersiwn 2025-2029 y cynllun.

Iteriad/fersiwn polisi:	Polisi 2020-2024:	Awgrym ar gyfer newid:	Canlyniad:	Polisi 2025-2029
1	L1: Gwarchod a gwella tirweddau a morweddau'r Parc Cenedlaethol.	Ychwanegu creu gwrychoedd i ran c.	Ychwanegwyd: "...a chreu gwrychoedd" i ran c. y polisi.	Bellach wedi ei gynnwys o dan H1/F, adfer ffiniau traddodiadol
1	L2: Diogelu a gwella awyr dywyll y nos	Edrych ar y cwmpas i gynnwys mesurau polisi ar gyfer ymgysylltu.	Wedi ei gynnwys fel rhan o Bolisi L2: Darparu a hyrwyddo cyfleoedd dysgu ysbrydoledig a datblygiad personol yn yr awyr agored i bawb.	Heb newid, ac yn dod o dan L2.
1	W2: Darparu a hyrwyddo cyfleoedd dysgu ysbrydoledig a datblygiad personol yn yr awyr agored i bawb.	Awgrymu ychwanegu rhagor o fesurau polisi sy'n ehangu cynhwysiant ar draws sbectrwm cymdeithasol ehangach.	Newidiwyd polisi i fod yn fwy cyffredinol o ran cyfleoedd yn hytrach na chanolbwyntio ar un grŵp oedran.	Heb newid.
2	W2: Darparu a hyrwyddo cyfleoedd dysgu ysbrydoledig a datblygiad personol yn yr awyr agored i bawb. (Ail iteriad).	Awgrymu y gellid ychwanegu rhywbeth at y polisi hwn neu bolisi L2 yn unol â chanllawiau ehangach ar fwynhau gweithgareddau awyr dywyll yn y Parc Cenedlaethol.	Ychwanegwyd: "...yn amodol ar <u>ganllawiau a</u> mesurau lliniaru digonol..." i ran d. y polisi.	Symudwyd i L2.
1	N1: Cyfrannu at economi carbon isel i Gymru ac addasu i'r newid yn yr hinsawdd	Awgrymu cyfeirio at arallgyfeirio amaethyddol a rheoli adnoddau naturiol yn y sectorau amaethyddiaeth a choedwigaeth.	Mae polisi yn awr yn cyfeirio at strategaeth "Ffyniant i Bawb" Llywodraeth Cymru, sy'n cynnwys yr	Wedi ei gynnwys o dan N1 o hyd.

Iteriad/fersiwn polisi:	Polisi 2020-2024:	Awgrym ar gyfer newid:	Canlyniad:	Polisi 2025-2029
			economi amaethyddol.	
1	N4: Lleihau llygredd aer.	Awgrymu ehangu'r polisi i gynnwys llygryddion aer eraill (canolbwyntiwyd ar nitradau yn flaenorol).	Cyfeirio at bolisïau eraill lle mae llygryddion aer eraill wedi eu cynnwys.	Ailenwyd Polisi N5 i "Amddiffyn ansawdd aer" ac mae'n ategu ansawdd aer yn gyffredinol yn unol â'r awgrym.
2	N4: Lleihau llygredd aer (ail iteriad).	Awgrymu ychwanegu datganiad yn yr effeithiau o ran monitro tueddiadau llygryddion eraill.	Dim newid i'r polisi. Ychwanegwyd yr effaith a ganlyn: monitro tueddiadau llygryddion (e.e. ocsidau nitrogen, carbon monocsid a gronynnau) yn ystod cyfnod y Cynllun Rheoli.	Wedi ei gynnwys o dan N4 o hyd fel cyd-destun eang (N4/B).

Crynodeb o'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Polisïau'r Cynllun Partneriaeth

5.3Ceir crynodeb o brif ganfyddiadau'r Arfarniad o Gynaliadwyedd Polisïau'r Cynllun Partneriaeth isod. I weld arfarniad manwl o'r polisïau, gweler atodiad C.

Cyffredinol (polisïau ar draws y meysydd pwnc a nodir yn y Cynllun Partneriaeth)

5.4 Mae Polisïau W1, N1, N5 ac SE1 i gyd yn ategu Amcanion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd ac maent i gyd yn ategu Amcan 2 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (llygredd aer a lleihau'r angen i deithio), yn hyn o beth roedd polisi N1 yn arbennig o gadarnhaol (gweler yr adran ar gymunedau isod).

5.5 Mae'r polisïau i gyd yn cyfrannu'n gadarnhaol at Amcan 3 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (cadwraeth tirwedd, trefwedd a morwedd)

5.6 Nodir cefnogaeth y Bwrdd hefyd ar gyfer Amcanion 6 (addasu i newid yn yr hinsawdd), 10 (natur wahanol diwylliannol) ac 14 (bioamrywiaeth). Mae Amcan 14 yn benodol yn dangos effeithiau cadarnhaol 12 o'r 16 polisi.

5.7 Mae Polisïau H1, H2,N1,N2,N3, SE1 yn darparu cefnogaeth i bolisïau Cynllun Datblygu Lleol 2.

Cadwraeth

5.8Mae polisïau L1 i L3, ac E1 ac E2 yn cyfrannu'n gadarnhaol at Amcanion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd ar dirwedd/morwedd/trefwedd a bioamrywiaeth, y ddau amcan sy'n cwmpasu llawer o rinweddau arbennig y Parc Cenedlaethol a phwrpas cyntaf Parciau Cenedlaethol. Aseswyd bod polisïau E1 ac E2 yn arbennig o gadarnhaol o ran bioamrywiaeth (Amcan 14 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd), gan roi sylw uniongyrchol i Amcan yr Arfarniad o Gynaliadwyedd o ran bioamrywiaeth ar y tir ac ar y môr. Er bod Polisïau L1 ac E2 yn mynd i'r afael yn fwyaf effeithiol â dyheadau Amcan 3 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (tirweddau, trefweddau a morweddau)

5.9Daethpwyd i'r casgliad bod Polisi E1 yn mynd i'r afael yn uniongyrchol â dyheadau Amcan 14 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (Cynnal a gwella bioamrywiaeth o fewn a'r tu allan i safleoedd dynodedig). Mae'n debygol y bydd manteision i Amcanion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd ar y dirwedd, newid yn yr hinsawdd a'r amgylchedd dŵr. Ar ben hynny, byddai'r polisi hefyd yn cyfrannu at Amcan 1 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd o ran yr economi wledig drwy gefnogi cynnyrch lleol.

5.10 Mae effeithiau sylweddol ar Amcan 6 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (addasu i newid yn yr hinsawdd) hefyd wedi eu nodi ym mholisïau E1 ac E2.

Cysylltiadau

5.11 Mae Polisi H1 yn perfformio'n dda o ran Amcan yr Arfarniad o Gynaliadwyedd ar ddiwylliant ond hefyd o ran y dirwedd a bioamrywiaeth oherwydd ei fod yn ystyried nodweddion tirwedd hanesyddol, sy'n nodweddion pwysig yn y Parc Cenedlaethol sydd hefyd yn helpu i gynnal cysylltedd ecolegol.

5.12 Mae Polisi H2 yn canolbwyntio ar y cysylltiad rhwng y Gymraeg, tafodieithoedd lleol, diwylliant a'r dirwedd.

5.13 Mae Polisi H2 yn cyfrannu'n gadarnhaol at Amcanion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd ar amrywiaeth tirwedd a diwylliant ond mae hefyd yn dod â manteision i fioamrywiaeth drwy'r cysylltiad rhwng amrywiaeth ddiwylliannol a gwybodaeth am fioamrywiaeth.

5.14 Mae Polisi W1 yn cyfrannu'n gadarnhaol iawn at y fframwaith Cynaliadwyedd drwy ddarparu dull cyfannol o reoli gweithgareddau hamdden yn y Parc Cenedlaethol sy'n gwarchod rhinweddau arbennig y Parciau Cenedlaethol ac yn hyrwyddo mwynhad i bawb. Mae'r polisi'n perfformio'n arbennig o dda o ran Amcanion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd sy'n ymwneud ag iechyd a llesiant a hygyrchedd (Amcanion 4 a 9 yn y drefn honno).

5.15 Daeth yr Arfarniad o Gynaliadwyedd i'r casgliad bod Polisi W2 ar y cyfan wedi cyfrannu'n gadarnhaol at Amcanion perthnasol yr Arfarniad o Gynaliadwyedd, gyda'r effeithiau mwyaf cadarnhaol o ran iechyd a chynhwysiant cymdeithasol.

Hinsawdd a chyfalaf naturiol

5.16 Mae Polisïau N1 a N2 yn ymdrin â materion lleihau allyriadau carbon ac addasu i newid yn yr hinsawdd, ac o ganlyniad yn mynd i'r afael yn uniongyrchol â dyheadau Amcanion 6 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (addasu i newid yn yr hinsawdd) a 7 (lleihau'r ffactorau sy'n cyfrannu at newid yn yr hinsawdd). Mae hefyd yn debygol y bydd rhai manteision economaidd yn deillio o'r polisïau hyn lle maent yn cefnogi ffermio cynaliadwy ac yn galluogi cymunedau i addasu i newid yn yr hinsawdd.

5.17 O dan y grŵp hwn o bolisïau mae polisi N3: Gwarchod a gwella priddoedd a storio carbon naturiol. Mae'r polisi hwn yn ategu Amcanion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd sy'n ymwneud â newid yn yr hinsawdd, bioamrywiaeth ac ansawdd dŵr ond mae hefyd yn darparu manteision economaidd ehangach o ran cynnal sectorau amaethyddol a choedwigaeth hyfyw (Amcan 1 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd).

5.18 Mae polisïau N4 a N5 yn gwella ansawdd dŵr ac aer yn y drefn honno, gyda ffocws sy'n cyd-fynd â strategaethau presennol. Maent yn perfformio'n dda o ran Amcanion perthnasol yr Arfarniad o Gynaliadwyedd.

Cymunedau

5.19 Polisi SE1: Roedd meithrin llesiant economaidd-gymdeithasol cymunedau'r Parc Cenedlaethol wedi perfformio'n dda iawn ar draws amrywiaeth o amcanion, gydag effeithiau cadarnhaol sylweddol yn cael eu rhagweld ar gyfer yr Arfarniad o Gynaliadwyedd, 8 (cynnal cymunedau), 10 (natur wahanol diwylliannol) a 13 (cyfleusterau cymunedol). Mae'r Polisi'n cwmpasu agwedd at gymunedau ac economi gynaliadwy yn y Parc Cenedlaethol.

Asesu effeithiau cronnus polisïau'r Cynllun Rheoli

5.20 Un o ofynion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd a'r Gyfarwyddeb Asesu Amgylcheddol Strategol yw bod effeithiau polisïau'r Cynllun yn cael eu hasesu ar y cyd â pholisïau eraill (yn hytrach nag ar eu pen eu hunain). Mae'r effeithiau cyfun hyn yn ddau fath:

- effeithiau cronnus – effeithiau sy'n codi o ganlyniad i ychwanegu effeithiau nifer o amcanion.
- Effeithiau synergaidd – y rhai sy'n deillio o ryngweithio rhwng effeithiau amcanion a gellir eu hystyried yn effeithiau sy'n fwy na chyfanswm y rhannau.

5.21 Mewn rhai achosion, mae asesiad cyfunol ymhlyg yn yr asesiad o bolisïau unigol. Er enghraifft, ystyrir y dirwedd polisi a'r morweddau yng nghyd-destun y polisïau ar fioamrywiaeth. Nid yw asesu effaith gyfun pob cyfuniad o bolisïau yn ddewis ymarferol.

5.22 Er mwyn cael gwell syniad o effaith cronnus polisïau'r Cynllun Partneriaeth ar bob un o'r Amcanion Cynaliadwyedd, daethpwyd ag asesiad cryno o bob polisi ar gyfer pob Amcan Cynaliadwyedd i'r tabl isod. O hyn, mae'n bosibl darllen effaith y Cynllun yn ei gyfanrwydd ar bob Amcan Cynaliadwyedd. Byddai canfyddiad o asesiadau negyddol yn erbyn Amcan Cynaliadwyedd yn awgrymu y bydd y cynllun yn ei gyfanrwydd yn cael effaith negyddol ar yr amcan hwnnw. Nid yw'r dull hwn heb ei ddiffygion, y prif un yw'r awgrym y gall effaith negyddol o un polisi gael ei wrthbwyso gan effaith gadarnhaol gan un arall. Gallai hyn fod yn wir, gallai'r effaith gadarnhaol liniaru yn erbyn yr effaith negyddol, neu arwain at enillion sy'n fwy na gwneud iawn am y colledion oherwydd yr effaith negyddol. Fodd bynnag, gallai hefyd olygu na fydd effaith negyddol ddifrifol un polisi yn cael ei wrthbwyso gan effeithiau cadarnhaol eraill. Am y rheswm hwn, mae sylwebaeth yn dilyn y tabl sy'n dangos a yw'r effeithiau cadarnhaol yn debygol o wrthbwyso effeithiau negyddol pan ragwelir y rhain.

Allwedd Arfarniad o Gynaliadwyedd:

++	Yn gyffredinol, mae cysylltiad cadarnhaol cryf cyson rhwng y dewis polisi a'r Amcanion Cynaliadwyedd.
+	Mae cysylltiad gwan neu anghyson, ond cadarnhaol ar y cyfan, rhwng y dewis polisi a'r Amcanion Cynaliadwyedd.
0	Nid oes cysylltiad arwyddocaol rhwng y dewis polisi a'r Amcanion Cynaliadwyedd, neu mae'r cysylltiad yn niwtral (defnyddir y cyfuniad +/- lle credir y bydd polisi'n cael effeithiau cadarnhaol a negyddol o ran Amcan Cynaliadwyedd penodol).
-	Mae cysylltiad gwan neu anghyson, ond negyddol yn gyffredinol, rhwng y dewis polisi a'r Amcanion Cynaliadwyedd.
--	Yn gyffredinol, mae cysylltiad negyddol cryf cyson rhwng y dewis polisi a'r Amcanion Cynaliadwyedd.
?	Mae'r cysylltiad rhwng y dewis polisi a'r Amcanion Cynaliadwyedd yn ansicr, gellir ei ddefnyddio mewn cysylltiad â symbolau eraill i ddangos rhywfaint o ansicrwydd yn y casgliad

Amcan / Polisi Cynaliadwyedd	L1	E1	E2	L2	L3	L4	H1	H2	W1	W2	N1	N2	N3	N4	N5	SE1
1. Sectorau amaethyddiaeth a choedwigaeth sy'n economaidd hyfyw …	0	++	0	0	+	0	0	0	0	0	+	0	+	0	+?	+
2. Lleihau'r galw am deithio…ac… annog pobl i ddefnyddio dulliau eraill.	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	+	++
3. Gwarchod a gwella tirweddau, trefweddau a morweddau…	++	++	+	+	+	+	++	+	+	+	0	?	+	0	0	0
4. Cynyddu'r niferoedd … cymryd rhan mewn mathau corfforol o hamdden…	0/+	0	+	0	0	0	0	0	++	++	+	0	0	+?	0	+
5. Cynyddu nifer yr ymwelwyr sy'n defnyddio'r Parc Cenedlaethol y tu allan i'r tymor ymwelwyr brig.	0	+	0	+	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Rheoli effeithiau newid yn yr hinsawdd…	+	++	++	0	+	0	+	0	0	0	0	++	+	+	0	0

Amcan / Polisi Cynaliadwyedd	L1	E1	E2	L2	L3	L4	H1	H2	W1	W2	N1	N2	N3	N4	N5	SE1
7. Lleihau ffactorau sy’n cyfrannu at newid yn yr hinsawdd.	0	++	+	0	+	0	0	0	0	0	++	0	+	0	0	+
8. Manteisio i’r eithaf ar gyfraniad… datblygu tuag at gynnal cymunedau lleol.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	++
9. Annog a hwyluso mynediad i bawb i’r Parc Cenedlaethol…	0	0	0	0	0	0	0	0	++	+	+	0	0	0	0	+
10. Cynnal natur ddiwylliannol unigryw cymunedau.	+	+	+	0	+	0	++	++	0	0	0	+	0	0	0	++
11. Mae effeithiau niweidiol defnyddio mwynau yn y Parc Cenedlaethol yn gostwng…	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. Lleihau effeithiau negyddol gwastraff.	+	0	+	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0
13. Cyfleusterau cymunedol … yn diwallu anghenion poblogaeth y Parc Cenedlaethol	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	++

Amcan / Polisi Cynaliadwyedd	L1	E1	E2	L2	L3	L4	H1	H2	W1	W2	N1	N2	N3	N4	N5	SE1
14. Cynnal a gwella bioamrywiaeth…	+	++	++	+	+	+	+	+	0	0	0	0	++	+	+	0
15. Hyrwyddo defnydd cynaliadwy o … ddyfroedd mewndirol ac arfordirol.	+	+	+	0	0	0	0	0	+	0	+	0	+	++	0	0

5.23 Ni ragwelir effeithiau cronnus na synergaidd negyddol ar Amcanion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd o ganlyniad i'r fframwaith polisi a nodir yn y Cynllun Partneriaeth.

5.24 Amcanion 3 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (sy'n ymwneud â'r dirwedd) a 14 (sy'n ymwneud â bioamrywiaeth) sy'n dangos yr effeithiau cadarnhaol cronnus uchaf. Roedd polisïau'r Cynllun Partneriaeth yn dangos y sylw mwyaf o'i gymharu â'r amcanion hyn. Nid yw hyn yn annisgwyl gan fod dau Amcan yr Arfarniad o Gynaliadwyedd hyn yn ymwneud yn fras â rhinweddau arbennig y Parc Cenedlaethol.

5.25 Rhywbeth arall i'w nodi yw effeithiau cronnus o ran Amcanion 6 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (sy'n ymwneud ag addasu i newid yn yr hinsawdd) ac Amcan 10 yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (sy'n ymwneud â natur unigryw ddiwylliannol). Roedd y meysydd pwnc hyn yn dangos sylw cryf yn yr iteriad hwn o'r cynllun Partneriaeth.

6 Monitro

Un o ofynion y broses Gwerthuso Cynaliadwyedd a'r gyfarwyddeb Asesiad Amgylcheddol Strategol yw bod effeithiau cynaliadwyedd sylweddol gweithredu'r Cynllun yn cael eu monitro. Mae'r monitro cynaliadwyedd hwn yn ei dro yn rhan o fframwaith monitro'r Cynlluniau.

6.2Bydd yr Arfarniad Cynaliadwyedd yn cael ei fonitro ochr yn ochr â monitro'r Cynllun Partneriaeth.

6.3Mae'r gwaith o fonitro fframwaith ar gyfer yr Arfarniad o Gynaliadwyedd yng Nghynllun Rheoli'r Parc Cenedlaethol yn seiliedig ar Amcanion yr Arfarniad o Gynaliadwyedd mae'r Cynllun wedi cael ei asesu yn eu herbyn. Bydd y dull hwn yn helpu i ddeall i ba raddau mae'r amcanion hyn yn cael eu cyflawni. Mae'r tabl isod yn darparu Amcanion Gwerthuso Cynaliadwyedd ochr yn ochr â rhai dangosyddion posibl.

Amcanion	Dangosyddion posibl
Sectorau amaethyddiaeth a choedwigaeth economaidd hyfyw sy'n cyfrannu at warchod a gwella llesiant y dirwedd, bioamrywiaeth a'r gymuned.	Cyfraddau cyflogaeth yn y sector amaethyddiaeth, coedwigaeth a physgota Nifer y ffermydd mewn cynlluniau amaeth-amgylcheddol (gan gynnwys y rhai yng nghytundebau rheoli'r Awdurdod) Statws cadwraeth cynefinoedd tir amaethyddol
Lleihau'r galw am deithio, yn enwedig mewn ceir preifat, lleihau effeithiau trafnidiaeth ar y ffyrdd, a gwella cyfleoedd ac annog pobl i ddefnyddio dulliau eraill.	Ystadegau'r Adran Drafnidiaeth ar gyfer defnyddio ceir fesul awdurdod lleol Cyfraddau allyriadau DECC ar gyfer ceir yn ôl awdurdod lleol Ffigurau trafnidiaeth gyhoeddus Cyngor Sir Penfro

Amcanion	Dangosyddion posibl
Gwarchod a gwella tirweddau, trefweddau a morweddau, a'u holl gydrannau (gan gynnwys yr amgylchedd adeiledig ac archaeoleg) gan gyfeirio at rinweddau arbennig y Parc Cenedlaethol	Dangosyddion ansawdd tirwedd wedi eu mapio Cyflwr adeiladau rhestredig a Henebion Rhestredig Maint y meysydd glas a'r mannau agored a gollwyd wrth ddatblygu (ha) nad yw'n cael ei ddyrannu yn y cynllun.
Cynyddu nifer y trigolion ac ymwelwyr sy'n cymryd rhan mewn mathau corfforol o hamdden (yn enwedig cerdded a beicio) a chyfleoedd gwirfoddoli.	Y gweithgareddau sy'n cael eu cynnal gan ymwelwyr sy'n cael eu datgelu gan arolygon twristiaeth. Creu neu wella cyfleoedd newydd i feicio a cherdded. Nifer gwirfoddolwyr Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro.
Cynyddu nifer yr ymwelwyr sy'n defnyddio'r Parc Cenedlaethol y tu allan i'r tymor ymwelwyr brig.	Gwybodaeth gan fusnesau Arolwg o feysydd parcio/data tocynnau Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro Nifer y digwyddiadau twristiaeth diwylliannol ac astro sy'n digwydd y tu allan i'r tymor.
Rheoli effeithiau newid yn yr hinsawdd gan gyfeirio'n benodol at y risg o lifogydd; yr effaith ar fioamrywiaeth; iechyd y cyhoedd.	Amlder / difrifoldeb llifogydd.
Lleihau ffactorau sy'n cyfrannu at newid yn yr hinsawdd.	Allyriadau nwyon tŷ gwydr wedi eu modelu Dangosyddion sy'n ymwneud â theithio mewn car Datblygu ynni adnewyddadwy
Manteisio i'r eithaf ar gyfraniad y cyfleoedd prin ar gyfer datblygu tuag at gynnal cymunedau lleol.	Cyfeirio at Gynllun Datblygu Lleol 2 (adroddiad monitro blynyddol) Nifer y datblygiadau newydd sy'n dod yn ail gartrefi a llety gwyliau mewn canolfannau Parc Cenedlaethol
Annog a hwyluso mynediad i bawb i'r Parc Cenedlaethol, gan adlewyrchu'r cymysgedd cymdeithasol o gymdeithas.	Y cymysgedd cymdeithasol o ymwelwyr a ddatgelwyd gan arolygon twristiaeth.
Cynnal natur ddiwylliannol unigryw cymunedau.	Defnyddio'r Gymraeg Cyflwr adeiladau rhestredig Nifer yr ail gartrefi a llety gwyliau yng nghanolfannau'r Parciau Cenedlaethol
Mae effeithiau niweidiol defnyddio mwynau yn y Parc Cenedlaethol yn gostwng o'r lefel bresennol ac mae manteision posibl bioamrywiaeth a thirwedd safleoedd mwynau blaenorol yn cael eu gwireddu.	Nifer y safleoedd newydd/estyniadau i safleoedd mwynau Nifer y safleoedd mwynau sy'n cau/lleihau gweithgarwch Natur ôl-ddefnydd ar safleoedd caeedig
Lleihau effeithiau negyddol gwastraff.	Cyfraddau gwastraff ac ailgylchu ar gyfer Sir Benfro. Amlder tipio anghyfreithlon

Amcanion	Dangosyddion posibl
Mae cyfleusterau cymunedol (gan gynnwys cyfleusterau iechyd a gofal cymdeithasol, cyfleusterau cymdeithasol a darpariaeth manwerthu) yn parhau i ddiwallu anghenion poblogaeth y Parc Cenedlaethol	Cyfeirio at Gynllun Datblygu Lleol 2 (adroddiad monitro blynyddol)
Cynnal a gwella bioamrywiaeth o fewn a thu allan i safleoedd dynodedig	Statws cadwraeth safleoedd gwarchodedig, a chynefinoedd a rhywogaethau allweddol (yn debygol o fod yn ansoddol i raddau helaeth).
Hyrwyddo defnydd cynaliadwy o ddyfroedd mewndirol ac arfordirol, a chynnal a gwella ansawdd y dyfroedd hynny.	Mesuriadau ansawdd dŵr afonydd ac arfordiroedd Cyfoeth Naturiol Cymru. Perfformiad o ran amcanion y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr ar gyfer dyfroedd wyneb, tir ac arfordirol yn y Parc Cenedlaethol neu i lawr yr afon.